

Itt a határ – hol a határ?

Aki 2007. december 21-én a Komárom és Révkomárom/Komárno közötti Duna-hídon állt, nem tudta pontosan, mi történt. Ugyanaz az érzésem volt mint 1989. szeptember 10-én, mikor Hegyeshalomnál megnyílt a határsorompó az NDK-menekültek előtt. Az akkori esemény volt a kommunista diktatúra végének a kezdete.

És minek a kezdete a schengeni határtalanság kiterjesztése? Még nem lehet tudni biztosan. Egyrészt nacionalista folyamatok megfordítása, negatív beidegződések tompítása, a bizalom növekedése kell ahhoz, hogy valóra válhasson a határtalan Európa. Másrészt vannak azóta nem kívánt fejlemények is. Ami a Schengen-napon és azóta történt, az nem kivétel nélkül és nem egyértelműen az Európáság szelleméből fakadt. Természetesen az örvendetes jelek uralkák a helyzetet, mint például a Komárom és Komárno közti együttműködés vagy a 2001-ben megnyílt Mária Valéria-híddal a határt átvéelő kapcsolatrendszer Esztergom és a felvidéki Párkány/Štúrovo között. Mindamellettt ott még tovább is léptek. Mivel a Mária Valéria híd nem felel meg a növekvő forgalom követelményeinek, rekordgyorsasággal került be a magyar rendezési tervbe egy új, kétszer kétsávos híd és a Zsámbéki-medencéből induló M11-es autópálya. Ez az Európai Unió legfontosabb vasúti, vízi és szárazföldi útvonalai között szereplő V/C jelzésű folyosó északi meghosszabbítása. Az M11-es útvonal ahhoz az észak-déli tengelyhez tartozna, mely a Zsámbéki-medencéből indulna Párkányig, s Levice/Léván, Kremnica/Körmöcbányán keresztül vezetne Krakkó felé. Mint Esztergom és Párkány között, az Ipolyon is uniós támogatásból épülhet több híd. Közösségi forrásból 684 millió euró jut a határokon átnyúló azon fejlesztésekre, melyek Magyarországot nem csak a három Schengen-szomszédal, Ausztria-

val, Szlovákiával és Szlovéniával kötnék össze, hanem Horvátországgal, Romániával, Szerbiával és Ukrajnával is. A programokat monitoringbizottságok állítják össze és akciótervekben fogalmazzák meg, hogy mikor mire, milyen feltételekkel lehet pályázni. Kizárólag olyan elképzelések juthatnak uniós forrásokhoz, amelyek ténylegesen határon átnyúló fejlesztéseket szolgálnak. A projektek költségeinek nyolcvanöt százalékát az Európai Regionális Fejlesztési Alap állja. A határok megszűnésével felgyorsulhatnak az országhatárokat átvéelő gazdasági, kereskedelmi folyamatok, felerősödhetnek a bővítésükre irányuló kapcsolatok. Komárom és Révkomárom együtt akarja megszervezni a betegellátást, a katasztrófavédelmet, a kommunális szolgáltatásokat; és különleges lehetőségeket látnak az idegenforgalom fejlesztésében. Ehhez rövidesen közös buszjáratot hoznak létre, és egybehangolják a vasúti közlekedést is. Habár már most négyezren járnak a határon át a Komáromi Ipari Parkba dolgozni, ott továbbra is hiánycikk a szakképzett munkaerő.

Ausztria és Magyarország már az első területi együttműködési pályázat elkészülésénél tart. A 2013-ig terjedő programnak két prioritása van. Az egyik innováció, integráció és versenyképesség; a másik a fenntartható fejlesztés és elérhetőség. Csak remélni lehet, hogy addigra leállítható lesz a Lapincs

folyó habzása. Osztrák területen érezhető talán a legfájdalmasabban, hogy nem minden egyértelműen jó, ami Schengen címen történik. Az eltűnő határ mentén több ausztriai faluban is behajtani tilos táblát tettek ki. Már hetven eurós bírságra is volt példa, mondta Fertőrákos polgármestere az Info-Rádióknak. Palkovits János szerint az is előfordult, hogy a behajtani tilos jelzést figyelmen kívül hagyót feljelentette az osztrák rendőr. Ha tavaszig nem változik a helyzet, Palkovits akár Brüsszel segítségét is kérni akarja. Hogy Ausztria - és Németország - mitől fél, még valahogyan érthető, ha ez nem is egészen megalapozott. A két ország megítélése szerint valóságos menekültáradat indult el a schengeni bővítés óta. Ausztriába 340 csecsenfeldi menekült érkezett idén. De közülük 235 személyt visszaküldtek Lengyelországba. De akkor mitől félnek? Aki más uniós országból érkezik - úgyis irány vissza. Az Európai Bizottság szerint semmi összefüggés nincs a schengeni bővítés és a menekültek számának növekedése között.

Egészen más dolgoktól fél a szlovák miniszterelnök, Robert Fico, aki éppenséggel a magyarok kedélyét kívánta lehűteni (ide vonatkozó nyilatkozatát lásd: Varga Sándor Új schengeni határok c. cikkében a 3. oldalon).

Ukrajnával szemben nem ilyen elővigyá-

zatos Robert Fico. Most írták alá - Lengyelországgal is - azt a megállapodást, amely alapján a határ menti régiókban élő ukránok vízum nélkül léphetik át mindkét schengeni ország határát. Egyébként a szerződések a magyar-ukrán egyezmény példájára készültek. Magyarországot felkészült arra, hogy a schengeni nyitás ne sújtja a határon túli magyarságot. Az uniós Románia állampolgárai vízum nélkül akár útlevéllel, akár személyi igazolvánnyal átléphetik a határt, ahol csak az egyik oldalon van közös ellenőrzés. A nem uniós Horvátország esetében nincs változás: azaz maradt a vízummentesség. A Kárpátalján és Szerbiában élő magyarok díjmentes nemzeti vízummal léphetnek be Magyarországot területére, de ha tovább akarnak utazni, akkor úgynevezett schengeni vízumot kell váltaniuk, 35 euróért. "Csendesen a színre lép Nagy-Magyarország", írta a Schengen-nyitás előtti napokban a "Lidové noviny" című cseh napilap: "Közép-Európa csatlakozása a schengeni övezethez bizonyos értelemben orvosolhatja a magyarok Trianon-traumáját is, mert eltűnnek a nemzetet megosztó gyűlölt határok", fogalmazott a cikkíró Gabriel Sedlák. Ez a "Nagy-Magyarország" természetesen Európa politikai térképén sehol sem található. "Határai biztosan nem azonosak a Trianon előtti határokkal, de a történelmi Magyarország területéről sincs szó, ahogy azt ma a 'gulyásirrendizmus' képviselői szeretnék", írta a szerző. És amit még létfontosságú leszögezni: "Ha (Magyarország) tiszteletben fogja tartani azokat az elveket, amelyek alapján ez a rendszer megszületett, akkor szomszédainak nincs mitől tartaniuk." Hozzá kell fűzni: sem Robert Ficonak, sem az osztrákoknak. Akiknek félniük kell, egyedül a határsértők és az illegális üzletelők. Mert ők nem kellenek a mai Európában.

MARTOS PÉTER

A Szlovén Köztársaság és a szlovén népcsoport Ausztriában a 2008. év elején - Néhány kendőzetlen gondolat -

Közvetlenül karácsony előtt, mielőtt Szlovénia átvette volna az EU-Tanácsban az Elnökséget, tehát még időben, változás állt be az államelnök személyében: A legutóbb ezoterikusan álmódzó, de különben nagyérdemű Janez Drnovsek átadta tisztségét a tekintélyes csúcslapozat és emberjogi szakértő Danilo Türknek, aki 2007. szept. Márton napján (november 11.), a választás második fordulójában, a szavazatok 68 %-ával nagy fölényrel győzött az úgyszintén nemzetközileg elismert európaszintű politikus és kormányfő, Lojze Peterle felett. Az 1952-ben Mariborban született értelmiségi, bal liberális beütésű Türk soha nem volt pártfunkcionárius. A választási küzdelem során nagyon fegyelmeyezetten viselkedett és az ellenzéki oldal alaptalan támadásai ellenére sem hagyta magát inkább agnosztikus, ennek ellenére nagy tisztelettel beszélt a lakosság körében a vallásos és az övétől eltérő más világnézetű irányzatokról. A 2002. évi népszámlálási adatok szerint az ország polgárainak 58% -a római katolikus. Szlovéniában összesen 43 vallási közösséget tartanak nyilván. Az evangélikus egyház - Primož Trubar (1508-1586) reformátornak a szlovén nyelv és irodalom területén szerzett érdemeinek köszönhetően - nagy tekintélynek örvend. Evangélikusok az ország északi részén (Prekmurje, Muravidék) élnek legtöbben. Az országnak ez a része évszázadokig a magyar királyság része volt.

Az említettek alapján várható volt, hogy az új elnök és a 2004 óta a 90-ből 49 mandátummal rendelkező, Jansa kormányfő vezetésével kormányzó középparabolali négy párti koalíció (SDS, NSi, SLS, DeSUS) között belátható időn belül nem lesznek jelentős surlódások. A következő parlamenti válasz-

tásokon, 2008 őszén, valószínűleg változásokra kerül sor, mivel a nagyon mobilis szlovén választók döntéséből kifolyólag biztosan újra kell majd keverni a kártyákat.

Az ausztriai, elsősorban Karintiában élő szlovének 1991-ben alapjában véve örömmel vették a rendszerváltás következtében létrejött független Szlovén Köztársaságot, annak ellenére, hogy egyeseknek nehezére esett a volt állam elvesztése, mivel magánjellegű és hivatalos tartózkodásaik során megkedvelték Jugoszláviát. Ebben az összefüggésben részben beigazolódik a pszichológus, Vid Pecjak szava, aki szerint akár egyetlen éjszaka alatt megváltozhat valamely rendszer, de az emberi mentalitásnak az átalálshoz három generációra van szüksége. Pecjak, úgy látzik, alábecsülte életrevaló népének karakterét, mivel a társadalom átrendeződése - ha az élet egyes területein nem is egyöntetű -, de gyors ütemben megy végbe. Ebben a vonatkozásban egyértelműen a gazdaság áll az élen, azt követi - habár eltérő módon - a tudomány. A legutolsó helyen következik a katolikus egyház, neki ugyanis láthatóan nagyobb problémái vannak a pluralizmussal, mint a végén már liberálisnak mondható titoizmussal. Mindazonáltal új lépéseket is tesz, többek között három további egyházmegye alapításával, amivel biztosan megvalósította a hívők egyik szívügyét. A katolikus egyház tagadhatatlanul mindig is a nép háza volt, főként a kommunista uralom alatt.

Az ország határain kívül élő szlovének együttműködése kétségtelen kibővült mind hivatalosan, mind pedig a magán kapcsolatok szintjén. Ez persze nem vonatkoztható okvetlen az anyagi forrásokra. A jól felkészült kétnyelvű polgárok Karintia tartománynak nagy előnyévé váltak. Ma több karintiai dolgozik Szlovéniában, mint szlovén Karin-

tiában. A szlovén nyelv elsajátítása iránt mintegy 40%-kal nőtt az érdeklődés. A német ajkú karintiai többségi társadalom teljes mértékben kezd élni a határok eltörléséből származó előnyökkel. Egyedül a Felső-Ausztriából Karintiába átszarmazott tartományfőnök berzenkedik politikai téren a kétnyelvűség ellen, de ez nála nyilvánvalóan genetikai eredetű. Tény persze az is, hogy az utóbbi években a kétnyelvű helységnevtáblák körüli huzavona - az Alkotmánybíróóság végzése következtében - közkedvelt játékszerré vált. Valójában újabban örömteli változás állt be a Kärntner Heimatdienst-nek (Karintiai Hon-szolgálat) a szlovénnel szembeni politikai magatartásában.

Hogy mennyire mondhatók példamutónak az egyes pártokon túlmutató szlovén-osztrák kapcsolatok, bizonyította „Az osztrák-szlovén szomszedság európai méretei” c. rendezvény a január 17-én a bécsi parlamentben. Az Európai Unió bővítése révén új méreteket ölt Ausztria szomszedság-politikája. Ennek szellemében Barbara Prammer osztrák és France Cukjati szlovén parlamenti elnökök jelenlétében az osztrák és a szlovén parlament közösen rendezte meg az említett ülést. Közreműködött az Alpen-Adria-Zentrum für grenzüberschreitende Zusammenarbeit (AACC, Alpok-Adria-Központ a határokon átnyúló együttműködésért) Karintiából és az Osztrák Tudományos Iroda Szlovéniából. Utóbbinak igazgatója Miroslav Polzer vezette a pódiumbeszélgetést, amelyen többek között Gerhard Draxler (ORF tartományi igazgató Stájerországban), Caspar Einem (az Osztrák-Szlovén Társaság elnöke), Frank Kangler (Maribor polgármestere) és Barbara Weitgruber (Tudomány- és Kutatásügyi Minisztérium) vett részt. A vállalkozás sike-

res pillanatfelvételnak mondható. Bernard Sadovnik, az AACC elnöke, aki egyben a karintiai szlovének harmadik népcsoport szervezetének (Gemeinschaft der Kärntner Sloweninnen und Slowenen) elnöke, bevezető előadásában kiemelte a szlovén népcsoport híd szerepét Karintiában Ausztria és Szlovénia között. A humán forrásokat és a nyelvi kompetenciákat jobban ki kellene használni a gazdasági együttműködés terén - említette -, amivel messzemenően egyetértett a legtöbb résztvevő.

A tömegtájékoztató szervek feladata mindkét országban nem utolsósorban rámutatni arra, hogy Szlovénia és Ausztria jó úton halad a közös európai jövőbe. Az Ausztriában hazára lelt hírneves Pavel Kohout a múlt év végén mindazonáltal kritikusan illette Ausztriának az új közösségbeni szerepét. Megfogalmazásában választott hazája, mint valamikor a kétfejű sas alatt, természetes vezérő erőnek tekinti magát, ennek megfelelően kioktat, vitázik és korhol, ahelyett, hogy az idősebbik testvér szerepében tanácsokat adna, segítene és dicsérne. Kohout teljes joggal arra utal, hogy a schengeni határok eltolódásával az a veszély áll fenn Ausztriában, hogy a jövőben a portugálokat, belgákat vagy finneket tartjuk majd közeli rokonoknak. Éppen ezért kéri a felelős bécsi közegeket. „A harang az utolsó esélyre szól: mentsétek meg a családi örökségből, ami még menthető!”

A III. Frigyesnek tulajdonított titokzatos rövidítés AEIOU egyik értelmezése így szól: Allen Ernstes Ist Österreich Unentbehrlich (Minden komolysággal Ausztria nélkülözhetetlen). Ez az Európai Unió tagjaként is érvényes Ausztriára!

FELEKS J. BISTER

Németből fordította Rumlper Diána

Határok nélkül

A Perkovátz-Ház Baráti Köre

Alapvető célja a Kárpát-medence, a magyarság, kiemelten Sopron és környéke kulturális örökségének, természeti kincseinek megismérése, ápolása és megismertetése.

Mottó: *„Jövönk ígérete múltunk igaz ismeretében van” (Gombocz Endre - Sopron).*

A Kör ennek szellemében igyekszik feléleszteni a régióra jellemző hagyományokat, ápolja a térség kultúráját. Különösen fontosnak tartja az együvé tartozó régióban élők emberi, kulturális, gazdasági kapcsolatának felélesztését, erősítését. Ehhez legerősebb alapnak az ifjúság nevelését tekintti. Vallja, hogy a családjára, szülőföldjére, a kultúrájára büszke ember meg tudja érteni a hasonló módon gondolkodó más kultúrához tartozó emberek/népek érzéseit is.

A Baráti Kör ezért *honismereti és helytörténeti vetélkedőket* rendez, *művészeti pályázatot* ír ki, de maga is kiadványokkal igyekszik segíteni a tanárok és a szülők munkáját: negyedik esztendeje jelenteti meg a „három nyelvű, egy szívű” térségről az *„Újra együtt” naptárt*, mely magyarul, németül és horvátul mutatja be a legjelentősebb épületeket, természeti kincseket, alkotókat, tudósokat, művészeket, gondolkodókat. A naptár mindig órarenddel és az alábbi szöveggel egészül ki:

Perkovátz Tamás elnök

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat, a Bécsi Napló 2007/ 6. számában közzétett 36.276,06 Euro összeg 2008. január 20-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

<i>Név</i>	<i>Adomány</i>	ADir. Regierungsrat Kulmann Ernő	
Adorján István	30.00	Kuster Dezső	10.00
Ágoston József	40.00	László Géza	15.00
Albert Árpád	30.00	Lauringer Wilhelm	50.00
név nélkül	15.00	Liszka Kristóf	20.00
Arany Gertrude	7.00	Muszka László	30.00
Áved Levente	30.00	Dipl.Ing. Nagy Albert	7.20
Dr. Barki Éva	4.00	Nagy György	10.00
Bede Sándor	28.00	Nagy Rozália	15.00
Dipl.Ing. Bezzegh Ferenc	15.00	Dr. Németh Nándor	20.00
Dr. Bohus Marton	50.00	Dr. Németh Zoltán	20.00
Dr. Catomio István	20.00	olvashatatlan aláírás	10.00
Csebitz Ignaz	30.00	olvashatatlan aláírás	10.00
Dr. Csernay Eugen-László	50.00	Pall Sándor	20.00
Csoersz Lajosné	10.00	Pogány Géza	20.00
Czifra János	20.00	Pongrácz Vilmos	50.00
Czingraber Aladár és Anna	50.00	Dr. Pöschek Mária	20.00
Dr. Deréky Pál	15.00	Valentiny Géza prelátus	200.00
DDr. Endrédi Gizella	20.00	Dipl.Ing. Prikler Pál	25.00
Endrédi Barnabás	15.00	Pusztay Csaba	25.00
Esterházy Monika	50.00	Schenk Gabriella	20.00
Dipl.Ing. Fábián László	10.00	Dr. Schindler Tibor	25.00
Falger Margareta	25.00	Mag. Schuster-Gyenge Judit	15.00
Dipl.Ing. Farsky Attila	15.00	Schwarz Mária	20.00
Dipl.Ing. Ferenczy Béla és Klára	100.00	Simonffy Erika	15.00
Dipl.Ing. Fettik Gábor	10.00	Stipkovich Walter	25.00
Dr. Fördös Ágnes	10.00	Szabó Barna	10.00
Gábor László	20.00	Dr. Szabó Lajos	10.00
Gál Áron	30.00	Szabó Margit	10.00
Prof. Gergely Hugo	50.00	Szabó Sándor	10.00
Guzi Ludwig	10.00	Dipl.Ing. Szekeres Imre	20.00
Gyenge Edith	15.00	Dr. Magda Szilveszter és Mária	20.00
Dr. Györi Vilmos	20.00	Tancsics Jenő	30.00
Haas Erzsébet	10.00	Tarcsay József	20.00
Dr. Hajas Katalin	20.00	Thurner Evelyn	10.00
Dr. Henics Tamás	20.00	Tölly Juliana	20.00
Hervanek Maria	10.00	Univ.Prof. Dr. Tonczár László	100.00
Horváth Csaba	20.00	Török Mária	15.00
Ilona-Stüberl	20.00	Turanitz Károly	20.00
Ilosvay Johanna	15.00	Ugri Mihály	10.00
Dr. Joó Ferenc	15.00	Ullrich Miklós	3.00
Juhász László	20.00	v. Miller-Aichholz Izabella	50.00
Kálmán Gizella	15.00	Vadász Gabriel	10.00
Kaltenegger-Riedhorst Eva	25.00	Dr. Vadon Mária	25.00
Kántás Zsuzsanna	15.00	Dr. Vass Károly	30.00
Kecskés Illés	15.00	Prof. Dr. Vencser László	25.00
Kemenesi Ferenc	35.00	Wurm Lila	20.00
Kilyén Albert	30.00	Ing. Zachar István és Inge	20.00
Dr. Király László	10.00	Zajak Andreas	20.00
Kiss György	20.00	Zimics Béla	50.00
Dr. Koczó Endre	15.00	összesen	2,589.20
Ing. Dr. Köszegi Rudolf	20.00		
Mag. Kotsis Péter	20.00		
Dipl.Ing. Kovács György	10.00		
Kriston Ferenc	50.00		

A támogatások eddig befolyt teljes összege 38.865,26 Euro.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett egyben a „Bécsi Magyar Iskolának” is otthonul szolgál.

Deák Ernő elnök, Radda István főtítká, Kántás János pénztáros
További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Paltz 1., Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 7255731. Bankleitzahl/ Bankirányítószám 60000, IBAN: AT 556 000000007255731 BIC: OPSKAT WW

Törzsök Erika a Bécsi Magyar Otthonban

Mint ismeretes, 2007. november 29-én tartotta az osztrák és magyar kormány Budapesten a 2. közös megbeszélését. Ennek előterében a Központi Szövetség vezetősége kölcsönös tájékoztatásra meghívta Törzsök Erikát, a MEH Nemzetpolitikai Ügyek Főosztályának főigazgatóját. Az összejövetelre a Központi Szövetség tagszervezetein kívül meghívta a Magyar Népcsoport Tanács elnökét és a többi magyar egyesületek és szervezetek vezetőit. November 26-án délután a Schwedenplatz-i Magyar Otthonban a meghívottak nagy számban megjelentek.

Deák Ernő, a Központi Szövetség elnöke, üdvözölte a Bécsi Magyar Nagykövetség Követét és Tanácsosát, Törzsök Erika főigazgató asszonyt, valamint a fentiekben felsorolt egyesületek vezetőit és azon örömet fejezte ki, hogy az idő rövidsége ellenére ilyen szép számban megjelentek. Ezek után felkérte Radda Istvánt az ülés levezetésére.

Törzsök Erika tájékoztatta a megjelenteket arról, hogy a Szülőföld Alap foglalkozik a határon túli magyarság támogatásával, mivel így csökkenteni lehetett az adminisztrációs kiadásokat és egységes elbírálási rendszer segíti a pályázatok értékelését. Viszont szintén fontosnak tartja - az ausztriai egyesületek számára is - az EU felé történő közös pályázatok lehetőségének kihasználását.

Elsőként Kulmann Ernő, a Magyar Népcsoport Tanács elnöke kifejtette, hogy a magyar kisebbség az utolsó népszámlálás szerint a legnagyobb népcsoport, de az osztrák kormánytól aránytalanul kevés támogatásban részesül. Megkérte Törzsök Erikát, ha lehetséges, a magyar-osztrák közös kormányúléseken ezt a tényt említse

30 éves a bécsi Liszt Ferenc Kórus

2007.december 9-én,ádvent második vasárnapján, csengő női- és érces férfihangon felcsendült Halmoz László »Jubilate« kórusműve a bécsi Német Lovagrend templomában ; ünnepi alkalmul a Liszt Ferenc kórus 30 éves fennállása szolgált.

1977-ben **dr. Radnai Tibor** kapucinus atya, bécsi r.k. magyar lelkész kezdeményezésére összeállt néhány jóhangú és jókedvű leendő kórustag, hogy legyenek a Liszt Ferenc énekkar alapköveit. A kórust **Tóth Tibor**, a bécsi operaház akkori tagja vette kézbe, és már az első időkben szép eredményeket értek el. Öt munkája 2 év elteltével külföldre szólította, ezért új kórusvezetőt választottak.

A választás a már akkor is ismert **Simon Mártára** a bécsi Népi Opera (Volksoper) tagjára esett, ami legjobb döntésnek bizonyult. Zenei felkészültséggel, türelemmel és szeretettel folytatta a megkezdett munkát, miközben a kórustagok száma is egyre nőtt (tudvalevőleg még a 80-as években is sokan hagyták el szülőföldjüket, így a Felvidékről, Erdélyből, Délvidékről is érkeztek és találtak otthonra Bécsben). Aki csak tehette rögtön bekapcsolódott a kórusba, hiszen itt megértésre, szeretetre és családra is találtak.

Az évek folyamán a Liszt kórus egyre ismertebbé vált Bécsben. Énekük a legnevezetesebb templomokban is felcsendült: Ágostaiak, Jezsuiták, Bencések temploma, sőt a Szt. István dóm öreg falai is hallhatták őket. Ezen kívül felléptek Grazban, Klagenfurtban, Villachban, Salzburgban, Innsbruckban, Linzben, Burgenland több városában és Mariazellben is.

A 80-as évek végétől már Magyarországra és más szomszédos országokba is ellátogattak. Fellépéseik legemlékezetesebb színhelyei Győr, Komárom, Bu-

meg. Deák Ernő szükségesnek találta, hogy az osztrák kormány más oldalról is kapjon tájékoztatást az ausztriai magyarságnak a magyar kultúra ápolása érdekében folytatott törekvéseiről. Eredményes munkálkodásunk szempontjából megfelelő támogatásra van szükségünk. Ezért fontos, hogy a magyar kormány Ausztria felé tegye szavát, hogy értékeli az ausztriai magyar népcsoportnak identitása megőrzése érdekében kifejtett tevékenységét. A kancellári hivatal által létrehozott Népcsoport Tanácsnak több kompetenciára lenne szüksége. Az egyesületi vezetők hozzászólásaikból az előbb említettek mellett három pontot lehet kiemelni. 1.) diplomáciai erkölcsi támogatás, 2.) a magyar nyelvű iskoláztatás témakörének megemlítése, 3.) intézményes alapú együttműködés, mint pl. a Bécsi Magyar Egyházsociológiai Intézet kibővítési lehetősége.

Felmerült a magyar egyesületek közötti együttműködés szükségessége, rendszeres szélesebb fórumokon problémáink együttes megfogalmazása, a nyilvánosság felé történő ismeretetés szorgalmazása és a fiatalabb generáció aktuális igényeinek figyelembe részesítése, valamint ezeknek az egyesületek mindennapi életébe történő beépítése. Törzsök Erika válaszában arra kérte a megjelenteket, hogy a jövőben a közös kormányülések előtt időben és írásban konkrét adatokkal alátámasztva tájékoztassuk a MEH kompetens államtitkárságát. Az elhangzott kéréseket most is oda fogja továbbítani.

Deák Ernő zárószavában megköszönte a baráti légkörben lefolytatott tájékoztató megbeszélést és hangsúlyozta az ilyen rendszeres táncskozások szükségességét.

RADDA ISTVÁN

dapest, Eger, Mátraverebély, Székesfehérvár és Pécs.

Az énekkar hetenként próbál a Pazmaneum dísztermében és rendszeresen fellép a magyar miséken, különösen ünnepi alkalmakor (karácsony, húsvét, pünkösd, bérnálás stb.) kórus számaikkal és szólóénekeikkel teszik szebbé, ünnepélyesebbé a miséket.

A 2007. december 9-i vasárnap több volt adventi egyházzenei áhítatnál. Ez akkor lett nyilvánvaló, amikor **Simon Ferenc** esperes a mise végén virágcsokorral köszöntötte Simon Mártát, a kórus vezetőjét, a rendkívüli alkalomból. Köszönetet mondott a kórus minden tagjának, külön kiemelve a szólistákat (**Simon Viktória** ének és **Lévay Tibor** orgona).

Mise után a Szent István otthonban ünnepélyes keretek között került sor a kórus már hagyományos év végi közös ebédjére,.

Serényi István tartotta a felköszöntőt; Simon Márta kórusvezető meleg szavakkal emlékezett az együtt végigénekelte évekre. Kiemelte a mindig harmonikus, baráti hangulatot, ami az ő érdeme. Névszerint is köszönetet mondott azoknak, akik a kórus életében aktív szerepet játszottak ; Közéjük tartozott a 2005-ben elhunyt **Hegyi György atya**. Az ünnepi ebédre szóló meghívásnak eleget téve jelen volt **Deák Ernő**, az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetségének elnöke. Köszöntőjében azon meglepetésének adott kifejezést, hogy minden ellenkező hiedelemmel szemben a Liszt Ferenc kórus az évek folyamán kifejlődött, szinte észrevétlen életképes közösséggé nőtte ki magát közöttünk, bécsi magyarok között. A Központi Szövetség nevében megígérte, hogy a jövőben több figyelemmel kíséri a kórus szerepléseit, és lehetőség szerint segítségére lesz.

Magyar gyermekek karácsonya Bécsben

A **“Bécsi Magyar Iskola”,** a bécsi 72. számú Széchenyi István cserkészcsapattal és a bécsi magyar lelkészség gyermekeivel, december 16-án a Collegium Hungaricum nagytermében második alkalommal együtt tartották karácsonyi ünnepségüket.

Jó látni, hogy a Bécsben élő magyar közösségnek van utánpótlása, erre nézve a legfontosabb, a leginkább várt ünnep a karácsony. Az iskolába és az óvodába sok csekész jár, akiknek szülei és vezetői nagy lelkesedéssel csatlakoztak az elképzeléshez. Bár sok segítség érkezett a szülőktől, ezúttal két cég, az Europäische Reiseversicherung AG és a Ströck cég is támogatta a rendezvényt. A gyerekek sem voltak télenek, maguk készítette karácsonyi díszeket árultak, hogy ezek eladásából hozzájáruljanak a költségekhez.

November 25-én a Bécsi Magyar Iskola tanulói **szavalóversenyen** vettek részt, ahol szép si-

kereket értek el. A győzteseket karácsonyi versekkel nyitották meg az ünnepélyt. A cserkészek betlehemes játékkal készültek, a közben felhangzó szép, magyar karácsonyi dalokat együtt énekelte kicsi és nagy.

A szünet után a **Kolompos együttes** lépett fel. Mindenki sajnálata, amikor a zenészek befejezték a muzsikát.

A műsor után még maradt idő kötetlen beszélgetésre és falatozásra is.

Öröndetes lenne, ha a jelenleg 130 diákunkhoz jövőre még többen csatlakoznának. A **“Bécsi Magyar Iskola”-ba** minden gyermeket szeretettel vár a tanári kar is. **Tanítási napok: szerdánként az 1., 3., és 5. osztály, csütörtökönként a 2. és 4. osztály találkozik fél 5 – fél 7 között; kéthetente szombaton az óvodások és a kiskis-kolások fél 11-től fél 1-ig, a nagyobbak számára pedig fél 2-től fél 4-ig van oktatás.**

MENTSIK SZILVIA (0664 51 36 103)

Mindössze két napig tartott a schengeni övezet bővítését ünneplő lelkesedés. Ezt követően egyes határt átszelő utakon megjelentek a másfajta közlekedési akadályok. No és nyilatkozott R. Fico szlovák miniszterelnök, aki szigorúan az ünneplő magyarok „közé csapott”. De menjünk csak sorjában. Mint ismeretes az EU-ba 2004-ben belépett tíz tagállam közül kilenc, 2007. december 21-én csatlakozott a schengeni egyezményhez. A legtöbb reményt a bővítés iránt talán a magyarok által lakott térségekben lehetett tapasztalni, hiszen három olyan ország felé (Szlovákia, Ausztria, Szlovénia), ahol a határ mentén magyar kisebbségek élnek, megszüntették a határellenőrzést. Így a szabadon átjárható határok már nem választják el olyan élesen egymástól a határ két oldalán élő magyarokat. Sokan ebben látják a hönőhajtott, konfliktusmentes nemzetegyesítés felé vezető utat. Két, viszonylag nagy létszámú magyar kisebbség tekintetében viszont szigorodtak a határok. A kárpátjai (Ukrajna) és délvideki (Szerbia) magyarok ezután csak vízummal utazhatnak Magyarországra, illetve az EU többi országába. Ez azonban várható volt. A csalódást nem is ez okozta. A magyar kormányzat ugyanis már az új schengeni övezet bővítése előtt megkezdte azoknak az intézkedéseknek az előkészítését, amelyek kedvezményekhez juttatják az ukrainai és szerbiai magyarokat a vízum beszerzésénél. A további időszakban mutatkozik majd meg, hogy mennyire sikerült számukra megkönnyíteni a Magyarországra történő utazást. Az erdélyi magyarok esetében, mint tudvalévő, nem történt lényeges változás, mivel Románia már tagja az EU-nak, tehát az ott élő magyarok vízum nélkül, igaz, határellenőrzés mellett utazhatnak be az EU schengeni övezetének országaiba.

A schengeni övezet bővítését bevezető ceremóniák a határokon zajlottak. Beszéddek, sorompófürészelés, tűzijáték volt programon, a legfrekvenciáltabb helyeken. Itt miniszterelnökök és miniszterek vettek részt, sőt a schengeni övezet kibővítése alkalmából rendezett ünnepségsorozatot lezáró nagyszabású hegyeshalmi rendezvényen José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke és José Sócrates, az Európai Unió elnökségét ellátó Portugália miniszterelnöke is megjelent.

Sokan, akik átéltük a kommunista rendszer határviszonyait, amikor még a magyar–csehszlovák határon is görsbe rándult gyomorral közlekedtünk, csak nehezen tudtuk elképzelni, hogy egyik napról a másikra megszűnjön az

Új schengeni határok – remények és csalódások

ellenőrzés a határokon. Voltak, akik másnap csak azért mentek át a szomszéd országba, hogy meggyőződjenek róla, valóban elhagyták-e a határátkelőt az ellenőrző szervek emberei. Nos a „csoda” valóban megtörtént, a határátkelők azóta teljesen kihaltak. Ez olyan eredmény, amelynek előnyeit minden állampolgár élvezheti. Ez az, ami az EU-tagságot kézzelfoghatóvá teszi kivétel nélkül mindenki számára.

A határellenőrzés megszűnése feletti örömben azonban mindjárt az ünnepségeket követő napokban, némi öröm is vegyült. Előre bocsátva azonban el kell mondani, hogy különösen nagy várakozással azokban a helységekben tekintettek a határellenőrzés megszüntetésére, ahol az elmúlt időszakokban nem volt határátkelési lehetőség, de út vezetett a gyakran kőhajításnyira lévő szomszéd helységbe, de mivel az illető település a másik országban van, és közeliük ereszkedett a határ, az utat akadályokkal zárták le, így többnyire csak nagy kerülővel lehetett egymást megközelíteni. Ilyen esetek az osztrák–magyar határon és a szlovák–magyar határon fordultak elő. Tegyük hozzá, hogy ezeket a határokat az Osztrák–Magyar Monarchia 1918 utáni szétdarabolását követően diktátummal alakították ki, figyelmen kívül hagyva a természetes földrajzi-gazdasági tájegységek szempontjait. A csalódás tehát akkor következett be, amikor a határellenőrzés megszűnte után, az említett, hosszú ideje lezárt utakon, az útakadályokat ugyan eltávolították, de egyúttal kitétek a behajtani tilos útjelző táblát.

Szlovákiában az egykori Zemplén-megye területén Sátoraljaújhely és a szlovákiai Kisújhely között támadt nézeteltérés. A valamikor egybe tartozó település szlovákiai előljárósága nem volt hajlandó az autóforgalom számára is akadálymentessé tenni a két településrészt összekötő útszakaszt. Arra hivatkoztak, hogy a két település között elégséges a vonatforgalom, az úton pedig folyhat a gyalogos és kerékpárközlekedés. Ezzel az intézkedéssel a lakosság a határ egyik oldalán sem értett egyet. Éjszaka leszerelték a behajtást tiltó táblákat, de a szlovákiai települési hatóság újra felszereltette őket. Egy idő után az ügy elcsitulni látszik, és remélhetőleg nem sérül Schengen szelme sem. Az ott élők, reméljük, végül kikény-

szerítik a nekik megfelelő közlekedési módot.

Ennél sokkal nagyobb csalódást okozott viszont (mármint a magyaroknak) a szlovák miniszterelnök, Robert Fico, aki azt nyilatkozta a szlovák közszolgálati rádió egyik december 29-én elhangzott adásában, hogy a határok megmaradnak, s meg is kell azokat őrizni. Az újságírókat pedig arra szólította fel, hogy „*ne keltssük azt a benyomást, hogy a schengeni rendszer életbelépésével hirtelen eltűntek a határok, és a schengeni térség kiterjesztésével létrejött egy olyan összefüggő terület, ahol minden egybevegyül.*” Majd így folytatta: „*A határok megmaradtak és a jövőben is megmaradnak. Schengen mindössze arról szól, hogy megszüntettük a határátlépések ellenőrzését. Nem a határok megszűnéséről, csupán a határátkelőknél folyt ellenőrzések megszűnéséről van szó.*” Külön hangsúlyozta, hogy a határ az állam szerves tartozéka, jelképe, amely körbeveszi azt a területet, amelyen belül a konkrét állam a saját állami szerveinek eszközeivel érvényesíti a hatalmát és a befolyását.

R. Fico nyilatkozata félreérthetetlen válasz volt a határ mentén önfeledten ünneplő felvidéki magyarok azon kissé fennkölt gondolataira, amelyek a beszédekben gyakran elhangzottak és a határokon átnyúló nemzetegyesítésről szóltak. Nyilvánvalóan mindenki tudta és tudja, hogy a határok nem szűntek meg, csak átjárhatóbbá váltak. Senki sem gondolt többre, mindeki az adódó lehetőségekben látott előrelépést. A szlovákok mégis mintha megijedtek volna a magyarok örömetől és működésbe lépett náluk az idén éppen 90 éves reflex, „*jaj a magyarok együtt ünnepelnek, veszélyben vannak a déli határaink*”. Ezért kellett a szlovák miniszterelnöknek nyersen és szigorúan kinyilatkoztatnia, hogy hiába örültek, mi vagyunk itt az urak, mi gyakoroljuk a hatalmat felettetek. A felvidéki magyaroknak tehát még ez a kis, mondhatni virtuális dolgok feletti öröme sem lehetett zavartalan Schengen kapcsán. Mindezek ellenére azért abban bízhatunk, hogy a most kibővült schengeni rendszernek előbb vagy utóbb beérik a gyümölcse, és a határok egyre inkább elveszítik jelentőségüket Európának e hosszú ideig szerencsétlenül járt térségében is.

VARGA SÁNDOR

AMERIKAI POLITIKUS A VAJDASÁGRÓL

(MNO 2008. január 8.) A magyar kormány feladata, hogy képviselje a Délvidéken élő magyarok érdekeit - jelentette ki a Lánchíd Rádióban **Richard Holbrooke**, **Hillary Clinton** demokrata párti szenátor külpolitikai főtanácsadója. Az Egyesült Államok volt államtitkár-helyettese emlékeztetett arra, hogy Szerbia az uniós csatlakozási tárgyalásokon arra vállalt kötelezettséget, hogy a kisebbségek nyelvi, kulturális jogait tiszteletben tartja. Ez azt jelenti, hogy ha szerbeket költöztetnek magyar területekre, az ott élő kisebbség érdekeit a mindenkorikormányknak kell képviselnie.

Ha a magyar kormány nem figyel a délvideki magyarokra, akkor senki sem fog. Holbrooke azt tanácsolja a magyar kormánynak, hogy álljanak ki a Szerbiában élő magyarok jogaiért. Ismét attól tartanak a délvideki magyarok, hogy szerbeket költöztetnek az üres házakba. Ha a szerbek csatlakozni akarnak az Európai Unióhoz, amelyet hosszú távon meg kell tenniük a földrajzi elhelyezkedésükből adódóan, Budapest elszámoltathatja őket.

Megismételte: **Ha Magyarországon nem figyel oda erre a kérdésre a tárgyalásokon, akkor senki sem fog.** Ezt kell tennie a magyar kormánynak, bármely párt is van hatalmon. Hozzátette, hogy kétszáz ezer ember már nagyon nagy közösség, és ezek mind magyarok.

Richard Holbrooke sajnálatosnak nevezte a trianoni és a második világháború utáni békeszerződések következményét, hogy jelentős magyar kisebbség rekedt az anyországon kívül. Koszovóról szólva kijelentette: helytelen, hogy Oroszország beavatkozik a terület függetlenségébe, ez ugyanis Szerbia és Koszovó belügye. Holbrooke úgy véli, hogy a dél-szerbiai tartomány a jövő hónapban kikiáltja függetlenségét, a legfontosabb, hogy a régió függetlenné válása békésen valósuljon meg.

Az ENSZ korábbi nagykövete a köztelevízióban arról beszélt, hogy Magyarország nyilvánosan azt jelezte, hogy szintén ebbe az irányba kíván elmozdulni, **tehát Magyarországon is elismerné Koszovót.** Ez nagyon fontos, mert Magyarország az egyik olyan ország, amely a legközelebb fekszik ehhez a területhez, és magyarok nagy számban élnek az észak-szerbiai Vajdaság tartományban. **Megjegyezte, hogy Szerbiában több magyar él, mint ahány szerb Koszovóban.**

Holbrooke szerint (Koszovó függetlenségének kikiáltása után) a tartományban maradnak a már ott állomásozó NATO-erők, az Európai Uniónak pedig gazdasági támogatást, segílyt kell biztosítania a tartománynak.

KÜLPOLITIKAI STRATÉGIÁKRÓL

A Bécsi Napló a 2007. november-decemberi száma közölte a magyar külügyminisztérium “külsopolitikai stratégiája” egyes részeit, amelyet a múlt év október 31-én fogadott el a kormány. A kiemelt részek a “Magyar nemzet, magyar identitás” és a “Sikeres magyarság az együttműködő térségben” címmel elsősorban a hazai és más országokban élő magyarok kapcsolatával foglalkoznak.

A stratégiai főirányokat gondosan, szakértelemmel kidolgozott szöveggel mutatja be a dokumentum. Olyan kerek egészzé kanyarítva, amely már-már azt a benyomást kelti az olvasóban, hogy igazából belpolitikai célra készített PR-kampány célokra készült. Ki is tudna kiivetni valót találni olyan nyilvánvaló megállapításokban, mint: “A magyar nemzet harmas földrajzi-politikai tagoltságban él: a magyar állampolgári közösségben, a szomszédos országokban honos kisebbségi magyar közösségekben, valamint diaszpórában”?

Persze ebben a rövid bekezdésben is azonnal nyilvánvalóvá válik az, ami viszont nincs, vagy csak érintőlegesen van benne a stratégiai dolgozatban. “Diaszpórá”-n a világban szétszóródott magyarokat értik, a későbbiekben azonban kevés szó esik róluk. A dokumentum ellenben egyáltalán nem foglalkozik a Kárpát-medencében nem “magyar közösségben”, hanem ottani szórványban élőkről. A legújabb felmérések szerint a Romániában élő magyarság fele már szórványt képez! Itt lóg ki a PR-lóláb, hiszen ez a két csoport az, amelyiknek nincs “lobbjia”, nincs hatásson szervezete, befolyása, politikai súlya.

Vegyünk szemügyre néhány kérdést. Mindezekelőtt a “sikeres magyarság” álomképét. Való igaz, hogy a rendszerváltozás után mindannyian, otthoniak és külszórványokban élők, lelkesen hittünk szülőhazánk “sikerességében”. Mára azonban az álomkép szétfoszlott. Felesleges részletezni a jelenségeket, az okokat; mindenki előtt nyilvánvaló, hogy “éllovasokból sereghaj-

tókká” váltunk. Az ország külpolitikai befolyása, tekintélye egyre csökken. Schengen ide, Schengen oda, amíg az osztrák bevásárlóközpontokban “Magyar, ne lopj” tábla fogadja az APEH elől ott bevásárló turistát, amíg a szlovák sovíniszta őrgöngés ellen a magyar külpolitika hatástalan, amíg a magyar politika legfőbb eredménye Erdélyben a széthúzás támogatása, nem nagyon dicsekedhetünk “sikerekkel”.

Számomra érthetetlen, hogy a magyar külpolitikai stratégia miért képtelen észrevenni a szomszédos országok magyar szórványjaiban élők súlyos problémáit. A mi kis Connecticut-i egyesületünk például minden évben megrendezett gálaestjének gyűjtése száz ösztöndíjat folyósít olyan szórványban élő diákok számára, akik ezáltal a Partium és Kárpátalja falvaiból Nagyvárad és Beregszász gimnáziumaiban tanulhatnak, ill. ottani internátusokban lakhatnak. Nagyságrendben mérhető ehhez az anyaország támogatása? Ott hon nem látni olyan “stratégiát”, amely a szomszédos országokban élő szórványok megtartását venné célba. A dolgozat említést tesz a “magyar állam területén élő kettős identitású kisebbségi közösségekről” – de mi van a szomszédos országokban élő magyarok “kettős identitásával”?

A “nyugatnak” nevezett világ magyar diaszpórájáról szólva el kell ismerni, hogy az ezzel kapcsolatos mulasztások és hibák nem mind a magyar intézményeket, és a kormányt terhelik. Mindannyiunk felelőssége és mulasztása okozta azt, hogy a Magyarok Világszövetsége ebek harmincadjára került. Mégis: az ország vezetői és értelmisége is részes abban, hogy a magyar köztudat általában nem a magyar nemzet részeként tartja számon a világban szétszóródott magyar “diaszpórá”, és az abból kiváltakról egyénekként mondott le. Így nem is lehet csodálkozni azon, ha a külügyminisztérium stratégiájában csupán rövid említést, nem pedig érdemi támogatást érdemelnek. Pedig ez a nyugati országokban élő, ott ismeretséget, tekintélyt

és gyakran befolyást szerzett csoport a magyarság önként vállalt külképviselőjeként erősíthetné az országot.

Örvendetes kivételként jegyzem meg, hogy az utóbbi időben a Duna TV és a Debreceni TV amerikai körútjaik eredményeként jelentős műsorokat készített az USA egyes magyar szervezeteiről és személyiségeiről.

A stratégia hiányossága csak jelensége annak, ami ezen a téren a kormány részéről történik. Megszűntek azok a fórumok, alkalmak, amelyeken keresztül a “nyugatiak” megoszthatnák gondolataikat, segítséget kaphatnának, ugyanakkor segítséget nyújthatnának az otthoniaknak ők is. Nincs MÁÉRT, támogatás nélküli a Nyugati Magyar Tanács, megszűnt a Teleki László Intézet, és még sorolhatnánk. Az amerikai magyar intézmények, egyházak sorvadását tétlenül szemléli a magyar külpolitikai vezetés. Nyilván úgy vélik, hogy nincsen szükség valami világot összefogó hatásos társadalmi szervezetre, illetve az azt szolgáló intézményre. Hol van ma egy Eötvös Lóránd, Klebersberg Kunó, Perényi Zsigmond formátumú államférfi?

Itt szinte naponta halnak meg olyan “öreg-amerikások”, akiknek megmaradt vagyona örökös hiányában az államra száll. A magyar külügyi szervek nem törődnek ezzel. Nem az ő “asztaluk”. De másé sem. Amikor még közöm volt az MVSZ-hez, programot dolgoztam ki az itteni magyar értékek megmentésére. A kulturális terület illetékes minisztériuma elfogadta, de nem történt semmi. Azóta még említést sem kap ez a kérdés.

Akik értik, hogy miről van itt szó, tudják, hogy magyarországi támogatás nélkül a nyugati magyarság előbb-utóbb megszűnik. Unokáink majd megjelölnek a népszámlálási kérdőíveken, hogy “magyar származásúnak tudom magam, bár már nem beszélem azt az idegen nyelvet”. Nesze neked “külsopolitikai stratégia”.

PAPP LÁSZLÓ

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

(EU)

Változások a társadalombiztosításban

Öry Csaba jelentése alapján frissítik az uniós rendeletet amely az

egyik tagállamból a másikba költöző polgárok társadalombiztosítását szabályozza. Az Európa Parlament által elfogadott módosítások elősegítik a tagállamok közötti együttműködést, mert figyelembe veszik a tagországok társadalombiztosítási rendszereiben végbe-menő változásokat.

A szociális biztonsági rendszerek alkalmazásáról szóló rendelet módosítása a közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra vonatkozik. Öry Csaba néppárti EP témafelelős szerint: „a munkaerő szabad áramlásának alapszerződésben rögzített joga önmagában nem sokat érne, ha a más tagállamokban elhelyezkedő polgárok nem férhetnének hozzá a társadalombiztosítási rendszerekhez, illetve nem lenne biztosított a jogok hordozhatósága”.

A 1408/71/EGK rendelet csak úgy töltheti be funkcióját ha folyamatosan összhangba kerül a nemzeti jogszabályokkal. A jelenlegi módosítás figyelembe veszi az ír, holland, lengyel, magyar és osztrák társadalombiztosítási rendszerekben az utóbbi időben be-következett változásokat, és biztosítja a szolgáltatások tagállamok közötti hatékony koordinálását.

Öry példaként említette, hogy a magyar Polgári Törvénykönyvben módosították a »közeli hozzátartozó« fogalmát, és most lehetőség van arra, hogy ehhez igazodjon az európai szöveget is.

A javasolt módosítások biztosítják az új rendelet és végrehajtási szabályainak hatályba lépéséig szükséges jogbiztonságot. Az érthetőbbé és átláthatóbbá tett szöveggel hozzájárulnak a polgárok jogi védelmének erősítéséhez, valamint a munkavállalók Európai Unión belüli mobilitását továbbra is gátló akadályok felszámolásához.

CORRIERE DELLA SERA (IT)

Az Európai Unió gyermekjogi stratégiája

Roberta Angelilli, a Nemzetek Európájáért Unió olasz képviselője Európa parlamenti jelentése szerint fel kell lépni a gyerekkereskedelem, a gyermekpornográfia és a kiskorúak elleni erőszak bármilyen formája, valamint a roma fiatalok kirekesztése ellen. A stratégia célkitűzése a gyermekjogok pozitív megerősítésének elősegítése.

Az EP kéri, hogy a gyermekjogok védelmét illesszék be az Alapjogi Ügynökség többéves kerettervébe, valamint, az egész EU-ra kiterjedő, 24 órás telefonos gyermek-segélyvonalat hozzanak létre.

A parlament olyan közösségi jogszabályt szorgalmaz, amely tiltja az erőszak, a szexuális kizsákmányolás, a megalázó büntetés és a káros gyakorlatok minden formáját.

Az EP arra ösztönzi a tagállamokat, hogy tegyék büntethetővé a gyermekekkel kapcsolatos szex-turizmust. Azik szexuális visszaélés miatt már büntettek, legyenek kizárhatók az egész EU területén a gyermekekkel való foglalkozások gyakorlásából.

Az Európai Unióban a gyermekek 19 százaléka a szegénységi küszöb alatt él. A parlament felszólítja a tagállamokat, olyan célok kitűzésére melyek elősegítik a gyermekszegénység visszaszorítását és felszámolását.

A vitában felszólaló Gál Kinga magyar néppárti képviselő indítványozta, hogy foglalkozzanak gyermekek jogainak érvényesítésével, valamint többek között az utcagyerekek, a koldulásra kényszerített gyermekek problémájával.

Kósáné Kovács Magda magyar szocialista képviselő szerint: „csak testben és lélekben egészséges generációkra, polgárookra lehet erős társadalmat építeni”.

Gurmai Zita szocialista képviselőné véleménye szerint: „az unióban nem választható el a gyermekbarát társadalmak kialakítása az európai integráció további elmélyítésétől és megszilárdításától”.

Az Európa Parlament indítványozza, hogy különösen a roma gyermekek, de más nemzetiségi kisebbségekhez tartozó gyermekek javára is hozzanak intézkedéseket, a megkülönböztetés, a szegregáció, a társadalmi és iskolai kirekesztés, valamint a kizsákmányolás felszámolása érdekében.

AFTONBLADET (SE)

Raoul Wallenbergre emlékeztek Budapesten

A diplomata eltűnésének 63. évfordulóján Budapesten a Raoul Wallenberg utca és a Pozsonyi út sarkán lévő emléktáblánál megemlékezést tartott a Raoul Wallenberg Egyesület és Alapítvány.

Az emléktábla felirata: “Raoul Wallenberg 1912 - svéd követségi titkár emlékére, aki a nyilas uralom alatti bátor fellépésével és tetteivel üldözöttek tízezreit mentette meg.”

„Wallenberg az emberiség hőse“ mondta az emléktábla előtt tartott ünnepi beszédében Czider Antal szobrászművész, az egyesület elnökségi tagja.

Raoul Wallenberg 1945. január 17-én Budapestről Debrecenben indult, azonban oda soha nem érkezett meg. Feltételezések szerint sofőrjével együtt erőszak-kal a Szovjetunióba hurcolták.

Halálának helye és időpontja vitatott. Egy börtön-orvos feljegyzése szerint 1947. július 17-én Moszkvában halt meg. Sorsának alakulását hitelesen nyomon követő Wallenberg-dosszié a mai napig lezáratlan.

Wallenberg-et 1945. január 17-én látták utoljára Budapesten, ezért emlékeznek évente éppen ezen a napon a több tízezer üldözött zsidó életét megmentő diplomatára.

„Az érző emberiségnek szüksége van a hősök példájára, mert ők jelentik a reményt“- voltak Czider Antal szobrászművész zárószavai.

Het Volk.be (BE)

AZ EU-komisszió emeli a biológiai üzemanyagok mennyiségét

2020-ig a felhasználásra kerülő üzemanyag 10%-a növényi eredetű kell legyen. Egy EU-kutatócsoport belső használatra készített feljegyzései alapján kétségbe vonható a bioüzemanyag környezetkímélő hatása. Stavros Dimas környezetvédelmi megbízott és néhány környezetvédő egyesület óv a bioüzemanyag negatív hatásától.

Az Unióban csak kímélő bioüzemanyagok kerülhetnek forgalmazásra. A környezetvédelmi bizottság egy törvénycsomagot dolgozott ki a újratermelhető energiahordozókról és az aktív környezetvédelemlről.

Az irányvonalak tartalmazznak úgynevezett tartósági kritériumokat.

Növényi üzemanyagok csak akkor számíthatnak bioüzemanyagoknak, ha kevesebb káros gáz termelőnek mint amennyi előállításuknál és elégetésüknél létrejön.

A Joint Research Centres által készített tanulmányt az EU-komisszió csak belső használatra tartja alkalmasnak – mondta Andris Piebalgs az energiakérdések szóvivője. Más tudományos vizsgálatok a bioüzemanyagról pozitív véleményt alkottak.

Dolomiten (IT)

Koszovó függetlenségének dátumát

Brüsszel határozza meg

A Dél-szerbiai tartomány függetlenségi törekvései nyilvánvalók, de a megvalósítás dátumáról Brüsszel dönt a közeljövőben. Ezt a dátumot Koszovó kormányfőjével egyeztetni majd az EU tanácsa Hashim Thaci közelgő brüsszeli látogatása alkalmával.

Egyes Európai Unió tagállamok és az Amerikai Egyesült Államok is elfogadják Koszovó függetlenségi tervét. A függetlenség kikiáltásának valószínű időpontja február 6-a, mert ezen a napon ül össze az újraszított koszovói parlament. Néhányan az EU országai közül szívesebben vennék, ha a függetlenségi nyilatkozat márciusban történne.

Az EU jövőendő Koszovóval kapcsolatos politikája áll a brit, francia, német és olasz külügyminiszterek Ljubljana közelében történő találkozójának középpontjában. A szlovén külügyminiszter meghívását követve zárt ajtók mögött tárgyalják meg a külügyminiszterek az EU missziós szerepét. Határozatok január végére várhatók.

(CH)

Az Európai Unió Nemzetiségeinek Szövetsége és Graubünden kanton meghívója

Május 31. és június 7. között rendezi meg Graubünden kanton az európai nyelvi kisebbségek európabajnokságát. Az Ausztriában és Svájcban megrendezésre kerülő Euro2008-at akarják használni arra, hogy a nyelvi kisebbségekre egy friss sports környezetben hívják fel Európa és a világ figyelmét.

Összesen 16 csapat nevezésére van lehetőség. Ezek két csoportban indulhatnak. Az egyik a nyelvi kisebbségek országháttérrel, a másik nyelvi kisebbségek országháttér nélkül. A sporton kívül a népcsoportok kultúrájának cseréje kerül az előtérbe.

A részletes játékrend elkészítésére a nevezések beérkezése után lesz lehetőség. A Sedrun Disentis Tourismus kedvező ajánlatokat készített mind a csapatok, mind a kísérők részére. A csapatok max.20 fő/csoport svájci szállása többszemélyes hálóteremben ingyenes. A csapatok versenytrikóját a rendezők szolgáltatják. A csapatok maguk viselik az utazás egyéb költségeit. További részletes információkat az Europeada világhálón lévő oldala tartalmaz www.europeada2008.net.

TÉNYSZERŰEN

A 2008. ÉVI KÖZSZOLGÁLATI KERESETEMELÉSEKRŐL

A) Közalkalmazotti körben

1) 2008. január 1-jétől ÁLTALÁBAN 5 %-kal emelkednek a közalkalmazotti illetménytábla bértételei, amelyek következtében – az adójóváírás növekedésének hatására is – átlagosan éves szinten 5,5 %-os nettó kereset-növekedés lesz ebben a munkavállalói körben.

2) 2008. január 1-jétől 19.600-ról 20.000 Ft-ra növekszik a közalkalmazotti pótlékalap. (Ez az összeg egy szorzószám, tehát az emelkedés attól függ, hogy az adott pótlék milyen szorzószámmal növelendő.)

3) A kormány eredeti terveitől eltérően „megmentettük” a közalkalmazotti soros előmenetelt, ennek következtében az a közalkalmazott, akinek lejárt a 3 éves várakozási idő magasabb fizetési osztályba lép, amely (változóan, de átlagosan) 1,5-2,5 %-os személyi illetmény-növekedést jelent. (Ez a közalkalmazottak kb. egyharmadát érinti 2008-ban.)

4) 2005-től a helyi fenntartók, illetve munkáltatók a béralap 2 %-ának megfelelő összegű keretet képeznek a minőségi munka, a kiemelkedő teljesítmények elismerésére. Ez ebben az évben is előírás (tudjuk, hogy főleg az önkormányzatoknál erre nincs pénz!).

B) Köztisztviselői körben

1) 2008. január 1-jétől 1.850 Ft-tal, azaz 5 %-kal növekszik a köztisztviselői illetményalap, tehát az eddigi 36.800 Ft helyett 38.650 Ft lesz. Ennek következtében növekszik minden olyan kereseti elem, amely az illetményalaphoz kötődik. (Tehát például az illetménykiegészítés, illetménypótlék, ruházati költségtérítés, a napidíj vagy az üdülési hozzájárulás.) Az illetményemelésen túl ebben a körben is kedvezően érezteti hatását, az adójóváírás elsősorban a középfokú végzettségű köztisztviselőknek eredményez további havi nettó 500-4000 Ft-ig terjedő keresetemelkedést.

2) 2008-ban is megmarad a köztisztviselők (általában 2 évenként esedékes) soros előmenetele, amely a 110 ezer köztisztviselő kb. 50 %-ának átlag éves szinten 1,9 % bruttó keresetemelkedést jelent. Ezt az automatikus előmenetelt a kormány 2008. április 1-jétől tervezte megszüntetni. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot benyújtották az Országgyűlésnek. Határozott tiltakozásunknak köszönhetően a kormány azt visszavonta, tehát marad a soros előrelépés.

3) 2008. január 1-jétől a közigazgatásban számos új szervezetnél alkalmazzák a TÉR-t. (Teljesítmény Értékelési Rendszer). Ehhez kapcsolódóan éves szinten 8+4 %-os jutalomkeret használható fel.

C) Valamennyi közszerzőláti területen

1) 2008. január 16-án minden közszerzőláti dolgozó (aki a törvény szerint arra jogosult) kétheti fizetésének megfelelő külön juttatást kap. (Ekkor kerül elszámolásra a 2007. júniustól folyósított havi 8,33 %-os 13. havi illetményelőleg és a teljes havi összeg közötti különbség.)

Nyomatékkal kijelentjük: valótlán az a híradás, hogy a közszerzőláti dolgozók januárban nem kapnak kétheti fizetést.

2) 2008. január 1-i hatállyal (februári kifizetéssel) minden közszerzőláti dolgozó az átlagosan 5 %-kal emelt összegű illetménye 8,33 %-ának megfelelő illetménykiegészítésben részesül havonta. (Ez a kifizetés utoljára 2008. decemberi bérfizetésekor történik.)

3) 2009. január 1-jétől (a 2008. évi 5 %-os béremelés bázisán) legkevesebb 4 %-kal növekednek az illetmény-tételek mind a közalkalmazotti, mind a köztisztviselői körben. (2009. 01. 01-től a köztisztviselői illetményalap összege 40.200 Ft, amely még több is lehet.)

4) 2009-ben a 13. havi fizetés 1,5 hónapnak megfelelő munkabérrel lesz egyenlő, amelyből 2 heti fizetésnek megfelelő összeget 2009. februárban (a 2009. januárjára járó munkabérrel együtt) fizetnek ki. A fennmaradó egyhavi összeg kifizetésére 2009. december 16-án kerül sor.

Ettől az időponttól kezdve áll vissza a 2004. előtti szabály: a 13. havi fizetést a tárgyévben, decemberben (karácsony előtt) kapják meg a közszerzőláti dolgozók.

Összefoglalva

1) 2007-ben – a Kormány eredeti megszorító intézkedési tervétől eltérően – a közszerzőláti dolgozók reálkereset-csökkenése mérsékeltebb lesz. Ha nincs szervezeti tiltakozás, akkor a reálvesztesség 10 % fölött lett volna, a sztrájkbizottsági megállapodásnak tulajdoníthatóan az a felére csökkent.

Tudjuk az is sok! Nagyon sok! Nagyon sok! De 20-25 %-os sztrájkkészültség mellett többet nem lehetett 2007-ben kiharcolni.

2) 2008-ban – a kormány által az Országgyűlésnek benyújtott költségvetéstől eltérően – egy mérsékelt arányú, de érzékelhető reálkereset-növekedés várható a közszerzőláti körben.

Éves szinten nem lesz reálkereset-csökkenés, sőt átlagosan 1-2 %-kal fog többet érni a jövedelem, mint 2007-ben.

3) Megmentettük, sőt növeltük a 13. havi fizetést. Visszaáll a kifizetés korábbi rendje és (igaz, hogy csak 2009-től) tárgyév végén a karácsonyi ünnepek előtt kapják meg azt kollégáink.

4) A 2008. évi béremelés forrása mindenhol a központi költségvetés általános tartaléka, tehát a béremelés sehol nem eredményezhet létszámcsökkenést.

5) 2007-2009. három év átlagában a közszerzőláti keresetek reálértéke nem csökken, sőt várhatóan növekszik úgy, hogy a foglalkoztatott létszám stabilizálódik.

FEHÉR JÓZSEF, a SZEFA alelnöke (Budapest)

Beszüntette tevékenységét a MAGYAR SOROS ALAPÍTVÁNY

(MTI, 2008. január 3.) - A Magyar Soros Alapítvány az alapító **Soros György** eredeti szándékával összhangban beszüntette tevékenységét – jelentette be **Nagy Boldizsár**, az alapítvány kuratóriumának volt tagja. Az alapítvány nem folytat érdemi tevékenységet, az irodája megszűnt, de jogilag az alapító nem számolta fel. A kurátorok 2007 decemberében lemondtak funkcióikról. Az eszközöket a hasonló területen működő alapítványoknak ajándékozták. Az alapítvány honlapján a Soros Hálózat részeként említett Nyílt Társadalom Intézet - Open Society Institute és a Közép-Európai Egyetem - CEU továbbra is működnek.

Az 1984-ben létrejött Magyar Soros Ala-

pítvány az elmúlt több mint két évtizedben a legnagyobb - nem magyar állami pénzből gazdálkodó - független támogató szervezetként összesen 150 millió dollárral – azaz majdnem 30 milliárd forinttal – járult hozzá a nyílt társadalom intézményesüléséhez Magyarországon.

A nyolcvanas években a rendszerváltás egyik katalizátoraként, a rendszerváltás után a kultúra, a kortárs művészetek területén, a szociális, egészségügyi, köz- és felsőoktatási szektorban, valamint a roma civil társadalomban zajló modellértékű kezdeményezések támogatójaként 40 ezer szervezet pályázatát támogat-ták, több ezer művészt, tudóst, tehetséges diá-kot részesítettek ösztöndíjban.

LONDONI KITÜNTETÉSEK

A magyar köztársasági elnök **Gömöri György** nyugalmazott cambridgei tanárnak és az 1956-os egyetemista tüntetés egyik szervezőjének, valamint **Péter Lászlónak**, a londoni egyetem nyugalmazott tanárának, a **Köztársasági Érdemrend**

Középkeresztjét adományozta. Ugyan-csak kitüntették (a **Köztársaság Tiszti-keresztjével**) az amerikai tanszékét elfoglalni készülő **Peter Sherwoodot**. A kitüntetések 2007. december 13-án nyújtották át a londoni magyar követségen.

AZ OROSZ VÁLASZTÁSOK TÉTJE: PUTYIN JÖVŐJE

A fejlett, nyugati típusú demokráciákban a választásokat általában feszült előzetes várakozások előzik meg. Minden a „papírfoma szerint” alakul, vagy sokkoló, váratlan lesz az eredmény? Nem így Moszkvában. A Kreml nem szereti a meglepetéseket, úgyhogy az orosz választások forgatókönyvét jó előre megírták. A múlt év december másodikán megtartott választásokon nem az volt a fő kérdés, hogy melyik párt mennyi helyet szerez meg a dumában. Az orosz választók – részben önkéntesen, részben kényszerből – arról döntöttek, mi lesz tovább Vlagyimir Putyinnal, az orosz nemzet „vezérével és atyjával”, akinek elnöki mandátuma ez év március elején lejár.

Az orosz politikai rendszer minden egyes eleme azt a célt szolgálja, hogy minél nagyobb hatalmat biztosítson az államfőnek. Az alkotmány ugyanis szokatlanul nagy jogkörrel ruházta fel az orosz elnököt. Ő az állam bel- és külpolitikájának irányítója, valóságos hadügyminisztere és a titkosszolgálat is az ő ellenőrzése alatt áll. Vlagyimir Putyin ráadásul az ország egyik leggazdagabb embere is, hiszen óriási a részesedése a Gazprom olajvállalatnál. Nem csoda, hogy csekély nyolc évnyi hatalomgyakorlás után az orosz elnöknek nehezebbre esik megválni kivételes pozíciójától.

Az orosz választási rendszer 2005-ös reformja is azt a célt szolgálja, hogy Oroszország mostani vezetője minél tovább uralkodjon népe felett. A választásokon szinte kizárólag azok a pártok lehetnek sikeresek, amelyek élvezik a Kreml támogatását, és a törvények lehetetlen-né teszik az ellenzéki és a regionális pártok versenybe lépését, mivel a kisebb pártok nem csoportosulhatnak választási blokkokba.

A duma mostani legerősebb pártjának, az Egységes Oroszországnak voltaképpen nincs igazi parlamenti ellenzéke. Sem a kommunisták, sem a liberálisok nem annyira erősek, hogy versenyre szálljanak azzal a párttal, amelynek képviselőlistáját maga az orosz elnök vezeti. A decemberi választások előtt azonban fenn kellett tartani a látszatot, hogy a képviselői mandátumokért adáz verseny dúlt, ezért a Kreml vezetői kreáltak maguknak egy „lojális ellenzék” – ennek céljából hozták létre az Igazságos Oroszország elnevezésű pártot Borisz Griszlovval az élen. A kommunista Pravda ezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy a Kreml is Nobel-díjat érdemelne biológiából, mert úgy klónozza a pártokat, mint a természetűdösök a híres Dolly bárányt. Miután az újdonsült párt az oligarchák és kapitalisták ellen folytatott be-

szédeivel 2007 tavaszán váratlanul túl nagy népszerűsége tett szert, a Kreml jobbnak látta kicsit visszafogni az „ellenzékét”. Így nem csoda, hogy az Igazságos Oroszországnak végül alig sikerült átlépnie a hétszázalékos határt a választásokon.

A közvélemény manipulációja és becsapása természetesen nem lenne lehetséges az államilag bőkezűen támogatott média nélkül, amely engedelmes játékszer az elnök és az Egységes Oroszország kezében. Nem csoda, hogy kevesen figyeltek fel arra a tényre, hogy a legnépszerűbb orosz politikusnak és a legnagyobb pártnak voltaképpen nem volt választási programja és a médiákban nem szerepeltek politikai vitaműsorok. A nagyhangú propaganda üres szövegeket és jelszavakat hirdetett a választási kampány egész ideje alatt, aminek a liberális ellenzék lejáratása és az elnök és pártjának egyoldalú méltatása volt a fő célja.

Az orosz ellenzéknek jelenleg nincs semmiféle beleszólása az ország ügyeibe. Erről részben azonban maguk a Kreml-ellenes politikusok is tehetnek, mivel eddig nem sikerült egységes blokkba tömörülniük és nem azonosak a célkitűzéseik sem. Persze, időről-időre megpróbálják felhívni a figyelmet az Oroszországban uralkodó állapotokra. Gari Kaszparov és társai ellen azonban a Kreml aránytalanul erőszakosan és brutálisan lépett fel, ami abból a szempontból meglepő, hogy az orosz lakosság túlnyomó része Putyin politikáját támogatja. Szergej Litvinenko titkos ügynök és Anna Politkovszkaja meggyilkolása is azt bizonyítja, hogy az ellenzéki hangok a mai Oroszországban egyszerűen nem kívánatosak. Ezek szerint a Putyin-rendszernek mégis van félnivalója?

Jelenleg, úgy tűnik, nincs. Vlagyimir Putyin nem csak az orosz lakosság osztatlan támogatását élvezi, hanem a fejlett demokráciákban is elismerést vív ki tevékenységével. Nem meglepő, hogy a konzervatív Time az Év emberévé választotta az orosz elnököt. A konzervatív magazin hangsúlyozza, hogy ez a cím nem jelent egyben kitüntetést, és az ez évi győztes nem demokrata a szó nyugat-európai értelmében, mivel többek között ellenzi a szabad véleménynyilvánítást is. Mégis, nagy érdemei vannak abban, hogy visszaadta az oroszoknak nemzeti büszkeségüket, stabilizálta az országot és visszajuttatta Oroszországot nagyhatalmi pozíciójába. Kétségtelen, hogy Putyinnak, mint „erős kezű vezérnek” és „rendteremtőnek” rengeteg csodálója van a demokratikus országokban is.

A kritikus elme azonban felteszi a kérdést:

tényleg rend és stabilitás van az egykori szuperhatalomban? Mennyire áll szilárd lábakon Putyin birodalma, amit a toronymagásra szökött olajáraknak köszönhetően sikerült visszahozni a nemzetközi porondra? A demokrácia súlyos hiányosságain kívül az ország hihetetlenül korrump bürokráciával van „megáldva”, a szükséges infrastruktúrára nem jut elég pénz és a gazdaság egyoldalú beállítottsága sem garantálja a lakosság hosszú távú jólétét. Arról nem is beszélve, hogy Oroszországban egyre nagyobbak a társadalmi különbségek a szupergazdagok elenyészően vékony rétege és a megélhetés határán küszködő széles tömegek között.

A december másodikai választásokat az elvárásoknak megfelelően Putyin Egységes Oroszországa nyerte meg 64 százalékkal, megszerezve így a kétharmados többséget. Az ellenzék padsoraiban a kommunisták, a liberálisok és a lojális Igazságos Oroszország foglalhatnak helyet. Az EBSZE, az Európa Tanács, az orosz ellenzék képviselői és a nemzetközi sajtó rendre figyelmeztettek arra, hogy a választások a demokrácia szabályaival ellentétben zajlottak le. Elég talán példának felhozni, hogy az Egységes Oroszország Csecsenföldön a szavazatok kilencvenkilenc százalékát szerezte meg... Valamennyire megnyugtató azonban, hogy a „Putyin-párt” Moszkvában, Szentpéterváron vagy Nyizsnij Novgorodban nem nyerte el a választók egyértelmű támogatását.

A legfőbb kérdés azonban továbbra is nyitva van: mi lesz tovább Putyinnal, milyen módon fogja átmementi a hatalmát? Ki lesz az új orosz elnök? Vagy megváltoztatják az alkotmányt? Az Egységes Oroszország december közepén megtartott kongresszusa részben megnyugtató választ szolgáltatott ezekre a kérdésekre. Kiderült, Putyin elnök Jolly Jokere az a Dmitrij Medvegyev, akinek szeptemberben még annyira rosszul állt a szénája, hogy nem sikerült Viktor Szubkovval ellentétben megszereznie a miniszterelnöki posztot. Időközben azonban a perspektivikus elnökhelyettes és Putyin „nevelt fia” okult a fejleményekből, és mára ő az egyetlen „tisztességes, hatékonyan dolgozó és modern ember” szerte Oroszországban – legalábbis az orosz elnök szerint. Hálából, hogy „nevelőatyja” bizalmat szavazott neki, Medvegyev felkérte Putyint, hogy legyen szíves elfoglalni a miniszterelnöki széket. A március másodikai elnökválasztás eredménye tehát már most ismert, az orosz választók pedig lesznek szívesek minél nagyobb számban az urnákhoz járulni és minél több szavazattal megerősíteni Vlagyimir Putyin

újabb zseniális sakkjátszmáját.

Ezzel azonban nem zárult be a kör. Ahhoz, hogy Putyin a „nemzet vezére” maradjon, meg kell változtatni az alkotmányt és a jelenlegihez képest sokkal jobban kiszélesíteni a miniszterelnök jogkörét. Bár az is lehet, hogy az egykori KGB-ügynök tartogat még egy-két meglepetést a talonjában... Mindenesetre, egyes elemzők szerint nem hiába ragaszkodik ahhoz, hogy alkotmányos funkciói immunitást biztosítsanak neki egy esetleges büntetőeljárással szemben. Winston Churchill jó pár évtizeddel ezelőtti frappáns megjegyzése, hogy a Kremlben uralkodó állapotok leginkább a „bulldogok szőnyeg alatti harcára” emlékeztetnek, ma is nagyon aktuális. A marxista dialektika kitörölhetetlen nyomokat hagyott a moszkvai politikusok gondolkodásában, így a Kremlben mindenki mindenkinek az ellensége és a kulisszák mögött adáz harc folyik a hatalomért.

És ne felejtsük el, hogy nyolc éve még Borisz Jelcin is azt hitte a fiatal, jelentéktelen Vlagyimir Vlagyimirovicsról, hogy nem fog sok port kavarni...
FUNDAREK ANNA

Az elmúlt év utolsó hónapjaiban olyan belpolitikai „földrengés” rázta meg a svájci közvéleményt, amelynek kihatása lesz a „szigetország” EU-val szemben követett politikájára is. Köztudott, hogy Svájc nem tagja az EU-nak, viszont bilaterális szerződéseivel biztosította az ország számára az olyan fontos gazdasági és polgárjogi előnyöket, mint amelyekkel a rendes EU-tagországok is rendelkeznek. Az áruforgalom és a tőkeáramlás liberalizálása, csatlakozás a schengeni egyezményhez, a munkaerők szabad áramlása, a bűnözés-megelőzés, a természetvédelem, és számtalan további olyan terület, amelyekkel Svájc kötődése az EU-hoz egyre szorosabb. Éppen ezzel a folyamattal óhajtott szakítani, de legalábbis fékezte azt az a politikai erő, amely a Svájci Néppártban (SVP) tömörülve, Christoph Blocherrel az élen erős európa-szkeptikus (bel)politikát folytatott(ott).

Emóciók – avagy phyruszi győzelem?

A 2007. október 20-án megtartott parlamenti választásokon még úgy tűnt, hogy a Néppárt soha nem látott, 30%-os szavazataránnyal „elsőprő” győzelmet aratott a bal- és liberális erők felett. A választási hadjáratban a párt 2 stratégiai témát követett: 1) minden erővel erősíteni kell a párt befolyását Christoph Blocher (akkor még kormánytag) személyén keresztül a konkordancia-szisztémájú svájci kormányserkezetben. 2) minden erővel meg kell akadályozni az idegenek további beözönlését, akik a lakosság 25%-át teszik már ki Svájcban. Ez a stratégia első látszatra sikeresnek bizonyult. A megszerzett szavazatok alapján a Néppárt az ország legerősebb pártja lett. A nagy győzelmi lelkesedésben a párt elnöke, Ueli Maurer bejelentette lemondását, megelégedve a választások második fordulójában esedékes „rendházba” (Ständerat) történő megválasztásával. Christoph Blocher újraválasztását a kormányba szintén biztosra vette a párt, mondván: a parlamentnek követnie kell a nép akaratát.

Parlamenti, vagy pártdemokrácia?

A parlamenti választásokat követően sok minden másképpen alakult.

Svájc – a demokrácia iskolája

Avagy mennyit ér a „népakarat” a parlamentben?

Első nagy meglepetés: a párt elnökét nem választották meg a második fordulóban. Az újonnan alakult „Zöldliberális” párt elnökösszonya, Verena Diener, legyőzte a Néppárt tekintélyes és sikeres elnökét, Ueli Maurert.

Második nagy meglepetés: néhány héttel később, az újonnan megválasztott parlament első ülésén Christoph Blocher-t nem választották újra a kormányba. Helyette ugyanazon Néppárt egyik, parlamenten kívüli, aránylag ismeretlen tagját, a háromnyelvű kanton, Graubünden pénzügyeit igazgató Evelin Widmer-Schlumpf-ot választották meg - mint ahogy azt a konkordancia-egyezség előírja - második néppárti kormánytagnak. A Néppárt képviselői fagyos arccal vették tudomásul, hogy a népképviselőlet a parlamentben nem a 30%-os választási „többség”-et, hanem a fennmaradó 70%-ot jelenti. Még akkor is, ha egyesek szerint az újonnan megválasztott hölgy elárulta pártját. Mert a svájci kormánytagok megválasztásuk pillanatától számítva nem a pártjaiknak, hanem a parlamentnek tartoznak felelősséggel. A néppárti képviselők többségének nem maradt más megoldás, mint hogy kizárták a pártjuk soraiból megválasztott két kormánytagot a parlamenti frakcióból és bejelentették, hogy a Néppárt ellenzékbe vonul. Politikai nővum ez az újkori svájci konföderáció történetében.

A hatalom nem ismer kegyelmet (sem bocsánatot)

Az 1959 óta bevezetett kormányzási „várásformula” hosszú évtizedeken át polgári (értsd: jobboldali konzervatív) jeleget kölcsönzött a svájci kormányának. A Szabaddemokrata Párt (FDP) és a Keresztény Néppárt (CVP) 2-2 minisztere mellett a Svájci Néppárt (SVP) további 1 miniszterével olyan jobboldali túlsúlyt biztosított a kormányzásban, amellyel szemben a szociáldemokraták (SP)

2 kormánytagja rendszeresen alul maradt. Gyakran fordult elő a múltban, hogy az akkori parlamenti többség nem fogadta el a szociáldemokrata miniszterjelöltet, és helyette „saját” jelöltet állított a szociáldemokrata párt soraiból. Előfordult már az is, hogy ilyenkor a baloldal fenyegetett ellenzéki szerepvállalással, ám az országos pártkongresszusuk mégis a konkordancia szisztéma megtartása mellett szavazott.

Időközben kiderült, hogy a Néppárt erősödése és térhódítása előbb a Keresztény Néppártot, majd az utóbbi 2-3 évben a liberálisokat sújtotta. Négy évvel ezelőtt a Keresztény Néppártnak kellett feláldoznia egyik miniszteri posztját a Néppárt javára. Az új miniszter Christoph Blochernek hívták! A tavalyi választásoknál fennállott annak a veszélye, hogy most a liberálisok is hasonló sorsa juthatnak. A Néppárt megnövekedett szavazatait a másik két polgári párt szavazóiból szerezte. Így érthető, hogy a két polgári párt legkonokabb ellenfele a Néppárt és annak népszerű vezére, Christoph Blocher volt. A Keresztény Néppárt képviselői politikai bosszútól, a liberálisok egy része pedig félelemtől indítva szavaztak Blocher ellen, és választottak mérsékelt, több kompromisszumra hajlamos (a bűvkörbe bevonható) minisztert. Ellentétben több belföldi és főleg külföldi hírmagyarázóval, az mondhatjuk, hogy Svájcban nem a kormányzási várásformula és nem is a konkordancia kormánysszisztéma szűnt meg, hanem a polgári pártok közötti egyezség és szolidaritás a hatalom megtartására. Míg a baloldalon a Szociáldemokrata Párt „történelmi” vereséget szenvedett a parlamenti választásokon, a Zöldek és „Zöldliberálisok” előretörése oly mértékben megrémítette a két vesztes polgári párt képviselőit, hogy azok ijedtükben eltevesztették, ki a természetes szövetségesük a parla-

mentben. Hogy csak pillanatnyi hatalmi pártkalkulációnak, avagy valóban egyféle balratolódásnak a folyamata előtt nyílt meg a svájci politika színtere, ez a jövő kérdése. Amennyiben az utóbbinak, akkor várható, hogy az új balliberális erők siettetni fogják Svájc mielőbbi EU-tagságát.

Svájc viszonya EU-hoz

Svájc lakosságának többsége már két népszavazáson NEM-mel szavazott az EU-hoz való gyors és erőltetett csatlakozás ügyében. A meggyökeresedett svájci demokráciára, illetve demokratizmusra jellemző, hogy a szavazás kimenetele miatt egyetlen pártvezérnek, egyetlen politikusnak sem kellett lemondásra kényszerülnie. Ezzel szemben napokon belül kialakult az új konszenzus, amely a népszavazás eredményének tudomásulvételét és az EU-val szemben követendő magatartás mikéntjét jelentette. Svájc nem vonta vissza az 1992-ben benyújtott EU-tagsági felvételi kérelmét, csupán jelezték, hogy a kérelemmel 8-10 esztendeig nem kell érdemben foglalkozni.

Tehát maradt a csatlakozási szándék, s az időpontot majd a körülmények és a fejlődés határozza meg. Pragmatikus, okos, és politikailag bölcs magatartás.

Az EU sem látta szükségesnek, hogy a Svájchoz fűződő kapcsolatát – a népszavazás miatt – megváltoztassa. A folyamatban lévő kétoldali (bilaterális) szerződések, amelyek nemcsak a gazdasági, hanem a társadalmi élet egészét áthatják, továbbra is érvényben maradnak (feltételezve, hogy az összes EU-tagállam ratifikálja) és ennek jegyében tovább folytatódik a svájci közelet (közbiztonság, oktatás, jog, gazdaság, stb) EU-normáknak megfelelő következetes átszervezése.

Svájcban általánosan elfogadott az az álláspont, miszerint a bilaterális szerződésekben rögzített meg egyezések betartása és végrehajtása, illetve azok sikermérlege lesz majd az EU-s csatlakozás ütemének és időpontjának meghatározója. Ehhez pedig időre, sok időre lesz szükség. Addig a kormányok jönnek és mennek, de marad az elv.

B. SZABÓ PÉTER

BELGIUMBAN

arról vitatkoznak, milyen nyelvűek az angyalok

A XIX. század angol és francia politikája, az 1830-as, a holland elnyomók elleni brüsszeli lázadás következményeként megalapul a mai szét-esőben lévő Belgium, ahol a király

nem Belgium, hanem a belgák királya. Ez utóbbi tény azt is jelentheti, hogy a belga

állampolgárságú idegen nemzetiségű polgárok királya lesz II. Albert, abban az esetben, ha legalább három részre bomlik a jelenlegi, kívülről egységesnek tűnő belga állam. Itt érdekes megjegyezni, hogy Belgiumban létezik egy széles autonómiával rendelkező terület, ahol 68.000 német ajkú belga állampolgárságú kisebbség is. Elnökének felesége magyar. Senkit sem zavar e közösség, mivel nem tudja befolyásolni a belga állam politikáját. Hogyan kerültek Belgiumba német ajkúak? Nem bevándorlók, hanem az I. világháború után választhattak a között, hogy Németországhoz vagy Belgiumhoz akarnak tartozni. Az eredményes szavazásnak autonómia lett a vége. Nem lehet összehasonlítani e helyzetet a magyar hazából kiszakított vagy kirekesztett magyarokéval.

Belgium kulcspozícióval rendelkezik a francia–angol és holland érdekvilágban. Ez a magyarzata annak is, hogy Belgium semlegességét, függetlenségét főleg az Egyesült Királyság biztosította. A Sachs-Coburg királyi család német eredetű. A belgák első királya, I. Leopold az angol királylány özvegye, protestáns, a csaknem 100 %-ban katolikus belga lakosok között. Második felesége (véletlenül) a francia királyi családból származik. Ezen érdekháasság az angol–francia hollandok elleni barátság keblében történt. Belgium 1830-ig, mint állam nem létezett; területét hol ide, hol oda csatolták, egyszer egyik nagyhatalom, máskor másik uralta, innen ered a minden nehézséget megoldó, de sántító belga mentalitás. Juliusz Cézár ugyan keserűen, de elismerően nyilatkozott a belgákról (egyik gall törzs), mint a legbátrabb és legerősebb népről. Ezt minden belga ismeri. Közös királyaink is voltak, mint Luxemburgi Zsigmond, magyarországi Mária (II. Lajos özvegye és V. Károly húga), Belgium ill. a Német-Alföld kormányzója, Mária-Terézia és fia II. József. Zsigmond idejében Oostendétől a Fekete-tengerig nem volt határ. Lehet, hogy lassan ismét így lesz. A ma Flandriának nevezhető rész francia volt, a Habsburg birodalomhoz tartozott, de spanyol hadak is elfoglalták. A határ Zout Leeuw-nél volt, amely abban az időben nagy város volt. Gótuikus székesegyháza ma is állja az idők válságát. Ez az egyedüli gótuikus templom, ahol a francia forradalmárok nem törték össze a szobrokat, mert értelmes plébánosa, bizonyos Fineau atya elhitette a katonákkal, hogy ő is forradalmár és harcol a püspök ellen. E családból került ki a belgiumi magyarok egyik leghatékonyabb jótévője Lilly Fineau, aki 1956-ban bérelt repülővel vitte a segílyt november 4-e előtt Magyarországra.

Belgium, de főleg Brüsszel az a ritka hely, ahol az ember nem éri magát idegennek. A Kossuth-emigráció főhadiszállása is itt volt, ahol Kossuth anyja is nyugszik az Evere-i temetőben. Jósika Miklós báró itt írta regényeinek túlnyomó részét. Az ő házát vette meg a Saint-Josse-i (Brüsszel egyik kerülete) flamand közösség, amelyből kultúrház lett és évente megkoszorúzzuk Jósika emléktábláját. Brüsszel külön állam az államban. Mind múltja, mind jelene elhatárolja a másik két, ill. három közösségtől. Ezért lett itt Európa központja, mert a havi Strassburg-i kirándulás csak fájdalomdíj a franciáknak és a képviselők itt érzik magukat a legjobban. A fiatalok többsége itt született marokói eredetű belga állampolgár, s időnként és egyes negyedekben már csak az egypúpú teve hiányzik, na meg a jó idő ahhoz, hogy az ember

a város elhagyása nélkül Délen érezze magát. Szebbnél szebb djellabák és fátyolok hívják fel a figyelmet hordozójukra és nem lenne meglepő, ha az arab is hivatalos nyelv lenne az országban mint a flamand, a francia és a német.. Az ország legalább tíz százaléka első vagy második nemzedékből származó idegen, illetve valódi belga, mivel nem tartozik az említett három nyelv beszélőjéhez, sőt kultúrájához sem.

Itt említem, hogy az állampolgárság és a nemzetiség nem ugyanaz a fogalom. Ezt nemcsak a nyugatiaknak kellene megérteni, de a magyaroknak is. Azért, mert valakinek polgárjoga van egy országban, nem jelenti azt, hogy az a nemzetisége is, ha van egyáltalán nemzetiség, mert több ország nem egynemzetű ország! Természetesen e Róma utolsó napjait élő állapot csak annak furcsa, aki nem ismeri a rómaiak implózió által való eltűnését, ill. átalakulását (Lavoisier szerint, semmi sem tűnik el, csak átalakul, mint ő is, mivel a Francia Forradalom alatt elvesztette a fejét). A főváros elég nagy kiterjedésű, mert állandóan toldották, hozzáadva a környező falvakat, grófságokat. Mindenki – de ez nem újdonság – felfelé építkeznek. A régi házak, felvonó nélkül igen hatásosak a visszértágulásban szenvedőknek és sportolásnak is kitűnő.

Az országban a többség flamand nyelvű (annyira hasonlít a holland nyelvre, mint a voralbergi tájszólás a Hochdeusch-ra, de azért megértik egymást). Mintegy hatmillió egyén vallja magát flamandnak, a többiek franciául beszélő vallonok ill. brüsszeli francia nyelvűek. Az összefogó elnevezés a frankofon. Az idegen eredetűek túlnyomó része a francia nyelvet beszéli. Itt szeretném megjegyezni, hogy a világon több, mint kétszázhusz millióan beszélnek franciául. A két nép között jelentős különbségek vannak, mivel Vallóniát nem tartották megszálva spanyol hadak 150 évig.

Természetesen nemcsak a nyelv választja el a két fő közösséget, hanem csaknem minden. Belgium különlegességét most lehet látni a legjobban, amikor 197 napig kormány nélkül volt az ország (és mégis minden működött). A választást elvesztett liberális miniszterelnök lett az ideiglenes, március végéig működő vagy nem működő, kormány feje, bevéve a vallon szocialistákat is, akik 1945 óta először veszítették a választásokon. A régi-új miniszterelnök igyekszik menteni, ami alig megmenthető!

A vallonok múltja és jelene eltér egymástól. Amíg Vallóniában csaknem kizárólag az ipar, a nehézipar (vas, acél) biztosította a mindennapi megélhetést, addig Flandriában a mezőgazdaságból származott a fő jövedelem. Az Antwerpen-i kikötő, mint korábban, ma is a flamandok gazdasági súlypontját jelenti. Ma Rotterdam háttérbe szorította Antwerpent, de még így is a világ első, legfogalmasabb kikötője. A flamandok megnövekedett néprajzi és gazdasági súlyukkal erősebb politikai hatalomra akarnak szert tenni. E néprajzi növekedés még nagyobb súlyt kapott a II. világháború alatt, a náciuk ugyanis hazaengedték a flamand hadifoglyokat, ezzel szemben öt évig éltek fogságban a vallon katonák. E tényből kifolyólag is igen nagy és sok az ellentét Belgiumban, és ez még most is megosztja a vegyes házasságban élőket. Eltűnőben van az eddigi egyetértés. A flamandok többségükben nem fogadnak el más megoldást, csak a sajátjukat. Nacionalizmusuk gazdasági jelleget is öltött, és sajnos egyre növekszik a flamand «Belang», szélsőjobboldali párt (egyedül Antwerpenben 30 %-ot értek el a helyi választásokon). A két nép között a nehézségeket még növeli Brüsszel szerepe és központi helyzete, ahol a lakosság 87–90 %-a francia nyelven beszél. A bevándorlók túlnyomó része is a francia nyelvet használja. A flamandok naponta százez-

rével ingáznak Brüsszel és lakóhelyük között, gyerekeik brüsszeli flamand iskolákban tanulnak és otthon, flamand területen fizetnek adót.

Belgiumban négy nyelvterület van: 1. egy nyelvű Flandria, 2. egynyelvű Vallonia, 3. két nyelvű (vagy inkább többnyelvű) Brüsszel, 4. német nyelvterület. Három régió van: flamand, vallon és brüsszeli. A mostani szétszakadásra légből kapott, senki által el nem fogadott megoldások akadnak. Egyesek, akik nem ismerik a két közösség múltját, Hollandiához akarnák csatolni Flandriát, Franciaországhoz Vallóniát. Egy ideje hangoztatják a vallonok, hogy csak szakadjanak el a flamandok, és alapítsanak új országot, s ők, a vallonok megőrzik a Belgium nevet és természetesen Brüsszel is része lesz ezen államnak. Brüsszel peremén gazdag kerületek vannak, az úgynevezett «könnyítékes kerületek», amelyek a flamand területhez tartoznak, s nekik fizetnek adót, a kötelező parlamenti választásokkor szavazhatnak vallonokra, flamandokra, brüsszeliekre. Erről törvény rendelkezett, csak most a flamandok nem egyeznek bele, (bár annak idején aláírták), sőt a demokratikusan megválasztott polgármestereiket sem nevezik ki. Ez volt a mostani vitának a kezdete.

És hol van a hangoztatott szolidaritás?

A közösségek közötti szolidaritás igen jó néz ki papíron, de valójában a Flamandok «otthon» akarnak lenni a saját földjükön, de meg akarják tartani minden előnyüket Brüsszelben is. Szerintem pillanatnyilag a legnagyobb összetartó erő az óriási közös tartozás, amelyet nehéz lenne elosztani. Ki fizet mennyit és kinek? Amíg a «68.000 lelket számláló indián rezervátumunkat», vagyis a németajkú közösséget mutogatják a külföldieknek, addig a két nagy közösség «öli» egymást. Veszélyes a kisebbségi érzés, még ha a többséghez is tartozik valaki! Vallóniának, amelynek nagyobb a területe, mint Flandriának, van két óriási előnye: van nagyon jó minőségű ivóvíze és van elég hely, ahol lehet üzemetek, gyáratok építeni. Flandriában nincs már hely, nincs jó víz, a földeket tönkretette a disznótrágya, a műtrágya nitrátja. Egyre több flamand befektető hoz létre vállalatokat Vallóniában.

Különb 1920-ig Flandria többsége a létminimum alatt élt, nagyon magas volt a gyermekhalandóság, és a dolgozni akarók kivándoroltak Vallóniába, ahol a jó minőségű szénnek köszönhetőe szépen virágzott a vas- és acélipar. A XIX. század végétől egészen a húszas évekig Vallónia bevétele magasabb volt, mint Franciaországé. Az említett okokból kifolyólag Vallóniában ma is leggyakoribbak a flamand nevek. Brüsszelben a legtöbbször előforduló előnév a fiúknál Mohamed, a lányoknál Marie azaz Mária. Ha valaki nagyon kevélykedik belga belga mivoltával, szokásom megkérdezni, hogy mióta? Félő, hogy úgy lesz mint az ismert viccbe, mi idegen nemzetiségű belga állampolgárok maradunk a belgák.

A belgák királya kizárólag a belgáké, az új belgáké lesz, mert a régiek, amelyek között egyre több a szélsőséges, királyellenes elvakult ember, azon vitatkoznak, hogy milyen nyelvűek az angyalok? Állítólag ezek ősei azon veszekedtek, hogy *milyen neműek az angyalok*, akkor, amikor a török hadakat kellett volna kiűzni Európából. Belgium esetleges szétesése nagyban veszélyeztetné Európa ill. az Európai Unió stabilitását. Bízva a belgák leleményességében és főleg hajdani józan ítélőkéességükben, (belga módra) biztosan megtalálják a legjobb megoldást, azaz megmaradjan a kecske meg a káposzta is. Kérdés persze, össze tudja-e tartani az Európai Unió az egyes tagországok polgárait vagy lehetőséget ad arra, hogy vallások, vagy nyelvek szerint új egységek keletkezhessenek?

Dr. KÁLLAY OSZKÁR (Brüsszel)

ÁLMOK ÁLMODÓI – a szlovén csoda

Elsőként a volt kommunista blokk országai közül, 2008. január 1-jétől Szlovénia tölti be az Európai Unió soros elnöki tisztét. Az alig kétfélmillió lakosú ország évszázadokon keresztül harcolt függetlenségéért. A negyvenhat évig tartó kommunista diktatúrát követően 1991. június 25-én kiáltották ki a Szlovén Köztársaságot. Két nappal később a jugoszláv néphadsereg megindult, hogy katonai erővel bírja a szlovéneket arra, hogy ne váljanak ki Jugoszláviából. A szlovén nép ellenállt, csak tíz nap után hallgattak el a fegyverek. A tíznapos háborút követően kezdődött meg Szlovénia sikertörténete. 1991 decemberében fogadták el az új szlovén alkotmányt, 1992-ben vették fel az ENSZ, majd egy évvel később az Európa Tanács tagjai közé. A szlovénok a rendszerváltást követően megfontoltan vitték véghez a gazdaság átalakítását. Egyes elemzők arra hívják föl a figyelmet, hogy csak fokozatosan engedték a privatizációt és külföldi tőke beáramlását. A kis ország, melyben négy nagy európai földrajzi régió találkozik, (Alpok, a Dinári-hegység, Kárpát-medence, Mediterráneum) 2004 márciusa óta NATO-tag. Ugyanebben az évben Magyarországgal és a többi közép-európai állammal együtt belépett az Európai Unióba. Ugyan felmásra sikeredett az Euró bevezetése 2007. január 1-jén, de Szlovénia méltán vált a régió egyik éllovasává. Alojz Peterle az ország első miniszterelnöke a siker titkát a függetlenné válásnak tulajdonítja, hiszen ebben minden párt érdekelt volt és közös akarattal vívták ki.

Janez Jansa a jelenlegi jobbközép kormány kormányfője az Európai Parlament első 2008-as plenáris ülésén, január 16-án mutatta be a szlovén elnökség kiemelt célkitűzéseit a képviselőknek. Jans az elnökségi poszt betöltését történelmi kihívásnak nevezte. A legfontosabb teendők a német, portugál és szlovén elnökség 18 hónapra szóló programjában már meghatározásra kerültek. Szlovénia most öt prioritást határozott meg. Ezek a következők: a lisszaboni szerződés időben történő hatályba lépésének biztosítása, megújuló lisszaboni stratégia elindítása, amelynek keretében elsősorban a versenyképességet és a munkanélküliséget érintő feladatokat fogják felülvizsgálni. Harmadik elemként előre kell lépni a klíma- és energiaügyi kérdésekben. A negyedik megvalósítandó cél Nyugat-Balkán európai perspektívájának erősítése. Elsősorban a régió stabilitása szempontjából fontos, hogy a következő hat hónap alatt mind Horvátország, mind Szerbia határozott lépéseket tud tenni az Unió felé, de teljes jogú tagságuk majd attól is függ, mennyire teljesítik vállalásaikat. Jansa ötödik programpontként kiemelte, hogy Szlovénia nyitja meg a kultúrák közötti párbeszéd európai évét. Nagy hangsúlyt fektetnek majd a szomszédságpolitikára és a kultúrák közötti párbeszéd elősegítésére, a szlovéniai Piranban majd euromediterrán egyetemet is létrehozna.

E feladatok mellett a legnagyobb kihívás Koszovó státuszának rendezése. A kormányfő a strassbourgi ülésen elismerte, Koszovó ügyében már alig van esély arra, hogy tárgyalásos úton mindkét fél számára elfogadható megoldást találjanak. Ugyanakkor Szlovénia kiválóan ismeri a térséget, éppen ezért bizonyos szempontból szerencsés is, hogy ők töltik most be az elnöki tisztet – vélekedik több európai politikus. Mások viszont arra hívják föl a figyelmet, hogy a német és a francia soros elnökség között a kis alpesi ország szinte súlytalanává válik.

Az hogy júniusban milyen sikerrel zárul majd a szlovén elnökség munkája, nagyban befolyásolhatja az ősszel esedékes parlamenti választásokat is. A jelenlegi az első olyan jobbközép kormány, amelyik kitölti a négyéves ciklust, ugyanakkor a mostani állás szerint kicsi a valószínűsége, hogy ők nyerik meg újból a választásokat. A gazdasági növekedés továbbra is jó (6%), de az Euró bevezetését követően megugrott az infláció 5%-ra (Magyarországon 7-8%), ami érezhető áremelkedést okozott, többek között emiatt népszerűtlen a jelenlegi országvezetés.

A független Szlovénia még nagykorúságát sem érte el, máris az Európai Uniót vezeti – mert nagyot álmodni.

KOVÁCS ORSOLYA ZSUZSANNA

MAGYAR TUDÓS SZABADALMA AMERIKÁBAN

A magyar származású **Kleiner Béla** a salétromsav gazdaságosabb előállítására amerikai szabadalmat kapott. A New York-i Egyetem (New York University) vegyész kutatója évekig dolgozott ennek a fontos vegyületnek új, környezetbarát előállításával. A most bejegyzett szabadalom alapján nem a levegő nitrogénjéből, hanem más forrásokból állíthatják majd elő a salétromsavat.

A salétromsav a vegyipar egyik legfontosabb alapanyaga. Segítségével műtrágyát, robbanóanyagokat, gyógyszereket, festékeket, rakéta üzemanyagot és más anyagokat gyártanak. Az eddig használatos két eljárás, az Oswald-féle (amely ammóniából indul ki) és a "nórvégiai" a nitrogént és oxigént nagy mennyiségű elektro-

mos árammal reagáltatja, amely nitrogén monoxidot képez és ebből néhány vegyi reakció segítségével állítják elő a salétromsavat. Mind ez ideig főleg az atmoszfér gázainak a felhasználásával lehetett ezt elérni, ami nemcsak környezetromboló, de költséges is. Ezért kísérletezett a NASA már évtizedek óta újfajta módszerrel a rakétákhoz szükséges anyag előállítására. Kleiner eljárása új lehetőséget kínál.

Az amerikai szabadalom, amelyet 2007. október 30-án hagyott jóvá a Szabadalmi Hivatal, fontos felfedezésként alapszik. (Reverse Kleiner Method for Manufacturing Nitrogen Dioxide, Nitrogen Oxide, Nitric Acid, Metallic Ascorbates and Alkyl Ascorbates of Vitamin C. Patent No.: US 7,288,664 B2)

P. L.

Mérműki „Nobel-díj” magyar tudósnak

(HVG, 2008 január 12.) A budapesti születésű amerikai **Kálmán Rudolfnak** ítéltek oda a 2008-as **Charles Stark Draper-díjat**, amelyet világszerte mérnöki Nobel-díjként is emlegetnek. A New York-i Columbia Egyetemen doktorált villamosmérnököt – a **zürichi Szövetségi Technológiai Intézet** nyugalmazott professzorát – az 1960-ban publikált, azóta Kálmán-szűrőként ismert matematikai módszer, kifejelettségéért és elterjesztéséért díjazta az **amerikai National Academy of Engineering**. Kálmán Rudolf módszerét – amellyel adat-sorok hiányzó elemei becsülhetők meg, illetve a mérési hibák (szakszóval: zajok) szűrhetők ki – ma már a rada-

rok célkövetésétől a közgazdasági időszerelemzéseken át a meteorológiai megfigyelésekig használják. Az 500 ezer dollárral járó Draper-díjat évente adják át gyakorlatban is alkalmazott, kiemelkedő kutatási eredményekért. A korábbi években díjazott „termékek” közt van egyebek közt az integrált áramkör, az internet, illetve a világháló (world wide web), valamint a globális helymeghatározó rendszer (GPS).

MAGYAR SZIGETEK SVÉDORSZÁGBAN

II. rész

A megkülönböztető jegyek talán túlzottan tűnő hangsúlyozása mellett nem szabad elfeledkezni arról, amire Lundban B. Kálmán hívta fel a figyelmet, vagyis külön-külön emberi sorsokat kell megkülönböztetni, hiszen mindenkinek megvan a saját története. Egyénekre bontva természetesen a beépülés is egyéni fokozatokat mutat. R. I. (Malmö) a Magyarországra települést fontolgatta, mígnem többhónapos megtapasztalás után rájött, hogy az ottani viszonyok között mégsem tudna élni. Ötvenhatos nyugdíjas házaspár Göteborgban hasonló tervet szöveget, ellenben magyarországi lakásuk ellenére sem akarják feladni Svédországot. T. I.-ről (Malmö) egészen egyedinek tűnő kettős kötődés tudható meg. Nem kis önérzettel mutatja meg 190 méterével a világ legmagasabb lakótornyát, amit „mi építettünk“, a malmói a „mi kikötőnk“, de azt is hozzáteszi, fiúk is magyarnak vallja magát, sőt, a barátnője is magyar, és biztosra veszi, ha lesz majd gyermekük, őt is megtanítták magyarul. Hálája jelölül teljesen önkéntesen ápolja cége alapítójának sírját, azért, mert befogadták és megbecsültek munkahelyén.

Egyébiránt – kivéve az asszimilációt célzó politika egyes megnyilvánulásait – valamennyi beszélőtárs pozitívan nyilatkozott a svédekről szorgalmuk és megbízhatóságuk miatt. Alkatukból kifolyólag ugyan zárkóztak, de ha valaki kiérdemli bizalmukat, tartják a barátságot és lehet számítani támogatásukra. Akiben viszont csalódnak, az elől életre szólóan elzárkóznak. Így nem lehet csodálkozni azon, ha idővel, esetről-esetre eltérően kialakult a kettős kötődés. Évekkel ezelőtt így vallott erről a Brommában élt Udvardy Rudolf: Svédországban volt itthon, Magyarországon otthon. A kettős kötődés jegyeit mutatja a malmói Pannonia Klub is, fejlődésében a történelmi Magyarország nagycímével és persze az említett lakótoronnyal. A beolvadás elkerülhetetlen velejárója a nyelv feladása. K. Gitta (Stockholm) szerint éppen ezért erősen fontolgatják svéd nyelvű klubok szervezését nem csupán svéd házastársak befogadása céljából, hanem azért is, hogy magyar származásukat vállaló fiatalok egymásra találjanak, ha nem is nyelvükben, de identitásukban, érzelmeikben. Szándékuk persze az utánpótlás biztosítását is célozza.

B. Kálmán szintén otthonosan mutatja meg Lund nevezetességeit, hozzátéve, hogy a város jelenleg legnagyobb épületét pozsonyi magyar tervezte. Az ő családjukban általánosaníthatóan jelentkezik a fiatalok problémája: magyarul beszélnek otthon, ellenben mindkét fiuk egymás között inkább svédül társalog, mert arra

könnyebben rááll a nyelvük. Anyjuk viszont vásárnap délelőttként magyar „játsozóiskolát“ tart szülői segédlettel óvodásoknak. Halmstadban elvált házaspár gyermekei szintén beszélnek magyarul, de egymás között inkább svédül érintkeznek. A 18 év körüli leány ugyan részt vett az 56-os ünnepélyen, ellenben a zenés progrmról úgy nyilatkozott, nem az ő világa. Útközben az autórádióból svéd zene volt hallható, amire viszont megjegyezte, az az ő kedvenc száma. Ebben a sajtáságos ötvözetben az otthonok – igaz, különböző szinten – mégis egy-egy magyar fészkek. Az életszínvonalra jellemzően valamennyi meglátogatott magyar kényelmesen berendezett modern lakásokban, családi házakban él, ha csak tehetik kerttel, vagy hozzá külön hétvégi házzal. Konyha tekintetében jobbára valamennyi vendéglátó magyaros étellel, sőt, magyar borral, pálinkával kedveskedett. A tv révén közvetlen jelen van Magyarország, mint ezt B. Sz. otthonában megélhettem.

A tagoltság egyik általános jelensége a családi élet alakítása. Az új hazában kisebbséget képez az első házasságban élők száma, elterjedtebb az elváltak új párvasztása; akad olyan is, aki ifjú nejjével negyedik házásátét tölti. Ez a fokú mobilitás természetesen nyomot hagy az egyesületi életben is, hiszen szinte elképzelhetetlen, hogy a házastársak válásuk után ugyanúgy látogassák egyesületüket. Egyébiránt a svéd–magyar vegyes házasság – lányhiány miatt – inkább az ötvenhatosokra jellemző. A későbbiek közül – nevezetesen az „erdélyiek“ egymás közül választanak párt, még akkor is, ha külön Erdélyből kell kihozni a lányt. Az „erdélyi“ Cs. L. (Göteborg) lelkesen mutatja be dunántúli feleségét; szerinte az egyetlen eset ez a keveredés, igaz, neje eredetileg svéd házasságban élt. Jönköpingben a kilencvenes évek vajdasági menekültje harmadik generációs magyar

lánnyal él boldog házasságot, másik pedig, szintén menekült vajdasági magyar Norrköpingben egyenesen Budapestről nősült, amire büszke is.

A két utóbbi eset bizonyítja, hogy nem lenne helytálló a „vajdasági“ magyarok elmarasztalása. Mindketten egyesületi elnökként nagy fe-

lelősséggel és odaadással vezetik a Hungaria, ill. a Szent István egyesületet. A régebbi vajdaságiak embersége, összetartása mindamelllett példás. Ők ugyanis mindennapi szinten állják meg helyüket, nem a külsőségek, hangzatok jellemzők rájuk, de – mint egy szerb példára – nagycsaládként segítik egymást, ülik meg családi ünnepeiket, temetik el halottaikat. Kiemelten említem Irénke nénit Halmstadból, aki hallván a vendégek érkezését, maga süttötte kaláccsal kedveskedett a szállásadó egyesületi elnöknel. Norrköpingben meg Júlia hozott zavarba svéd férjével, akkor

kedvességgel fogadtak. Annyi szeretet van, hogy nem szabad magunkba szorítani, hanem meg kell osztani másokkal – hökkentett meg magától értetődő kijelentéssel hangjában.

Ebből a sajtáságos „vajdasági“–svéd második házasságból arra is telik, hogy Hasse önként végezte a szerelési munkákat az otthonban, aminek berendezését egészen családian a tagság adta össze, nem is akármilyen bútordarabokból. Júlia harsányan és nevetve hozza az ünnepélyre süteményeit, igaz, így van ez általában az egyesületekben: az asszonyok hozzák az édességet, aminek eladásából bevétel is származik. Az ő kéznymuk meglátszik mindenütt, jelesen a Stockholmi Magyar Házban, ahol K. Gitta hihetetlen odaadással tartja egybe a sokszínű és rétegű társaságot. Mintegy nyolc asszonyból megvan a csapata, akikre mindig számíthat; ők főznek, takarítanak; Gitta nem csupán reprezentál, hanem éppenséggel akár az illemhelyek takarítását is végzi. Ugyebár, fi-

zetett alkalmazottakra Svédországban sem telik, meg talán nem is lenne az jó, ha ennyire „flancofnának“.

Az idős magyarok köztiszteletben álló szent öregje a Szolnsenyicin Gulág szigetsoportját magyarra fordító Szent Imre. Észrevétlen megjelenik a rendezvényeken mandolinja társaságában, mert az az igazi, ha a magyarok énekelnek is, és ő gondoskodik erről.

Az egyesületek elnökei – természetesen hozzáértve az elmaradhatatlan lehangoltságot is – kitartóan igyekeznek az ellentétek kiküszöbölésén, legalábbis kifelé valamennyien a befogadási szándékot hangsúlyozzák. A sikertelenség, az érdeklődés hiánya szükségszerűen teszi próbára az áldozatvállalást, amit a Kristianstad-i Magyar Egyesület elnöke szenvedélyesen juttatott kifejezésre. Mégis, ha különböző szinten és intenzitással is, az egyes magyar közösségek – mint említettem – egy-egy magyar szigetet jelentenek a svéd társadalomban; összességükben színes szigetvilágot képeznek, amiről csakis elismeréssel lehet nyilatkozni. Tudják, szükségük van egymásra, rájuk. Az általános elismerésnek örvendő Svédországi Magyarok Országos Szövetsége pedig sikeresen fogja össze a legtöbbjüket, irányít és egyeztet; az országos jellegű vendégzserepléseket ő szervezi meg a nyelv és kultúra apostolainak meghívásával Magyarországról, Erdélyből vagy éppenséggel Szlovákiából. Ő eszközli ki a svéd kormánysszerveknél az évi támogatást és juttatja tovább taglétszámuknak megfelelően az egyesületeknek. A SMOSZ egyben szellemi-kulturális hátteret biztosít, kiépített kapcsolatrendszerével magas szervezetségi szinten működik; nem utolsósorban nemzetközpontú szellemiségével a legnagyobb mozgósító erő és legfontosabb közvéleményformáló tényező.

*

Az egyik-másik egyesületben szinte túlnyomó többséget képező nyugdíjasok fiatalok nélkül kétségtelen nem keltenek okvetlen biztató látványt. A fáltsátság és kényelem világában egyre mélyebbről kell felszínre hozni a tudat összetevőit, hogy aztán ismét hassanak mindekelőtt az érzelmeken keresztül. A sorokban megjelennek azért fiatalok is, sőt, a fiatal házások gyermekeiket is el-elhozzák a rendezvényekre. Göteborgban táncokat mutattak be a gyermekek. Ebben a vetületben mintegy kicsen-gésként szolgált és egyben a legbiztatóbb jel volt a háromhetes Viktor, akit elhoztak szülei a Norrköping-i 56-os megemlékezésre. 1956-nak végül is – ha fenntartásokkal, ódzkodásokkal is –, de megvan az átütő ereje. Viktor pedig Győzöt jelent magyarul. DEÁK ERNŐ

Szomszédságpolitika

Ugye ismerősen cseng e szó? Évtizedek óta hallható. A magyar diplomácia azon kevés kulcsszavának egyike, amelyet nem érintett a rendszerváltozás. Éppen olyan pozitív, normatív jelentése van ma is, mint a diktatúra idején. Barátságot, együttműködést értünk rajta, amelynek szükségességét nem tagadja senki. Benne is van minden létező külpolitikai dokumentumunkban, általában a második helynél nem szorul hátrébb a preferenciasorban. Az is beleértendő, hogy politikai – társadalmi rendszertől függetlenül megvalósíthatják a szomszédos országok, s hogy egymás nemzeti kisebbségei hídként feszülnek azon az összekötő úton, amelyen zajlik egymás állampolgárainak a közlekedése, tehát a közeledése egymáshoz. A határátkeléssel kapcsolatban korábban elképzelhetetlen javulás állt elő uniós szomszédok határain, miközben komoly nehézségek elé nézhetnek a bácskai, a bánási és a kárpátaljai magyarok a schengeni folyamat következtében. A javulást mutató tendenciák mellett azonban vannak még problémák a szomszédságpolitikában, visegrádi együttműködés ide, EU-integráció oda...

Menjünk ábécé sorrendben!

Ausztria: a magyar média azt harsogja: elképesztő, hogy az ökológia olyan éharcosa, mint korábban áhítattal csodált nyugati szomszédunk, szennyezi közös, ám felénk folyó Rábánkat, s határ közeli szemétegetőt is tervez. Színes hírek jelentek meg a karácsonyi újságokban, híradókban arról, hogy a helyi osztórák szervek a határ felszámolása óta agyafűrt ötletekkel akadályozzák a külföldiek mozgását. Az OMV- MOL párbaj folytatódását aztán végképp nem értjük. Ugyanis a szomszéd-

ságpolitikából annak kellene következnie, hogy a sikeres, de világméretben mégiscsak kicsi, közép-európai vállalatoknak össze kellene fogniuk az amerikai, brit vagy orosz „nagyvadak“ ellen. A magyarországi bal- és jobboldali sajtót olvasva persze az sem világos, ha a MOL (tényleg a magyaroké?) oly sikeres, oly nagyszerű, miért nem ő kívánja felvásárolni az államilag is befolyásolt, „tehát“ rosszul működő OMV-t?

Lengyelország: Bár nem közvetlenül határos, de mégis foglalkozni kell kapcsolatainkkal, hiszen tudjuk, polak-wenger ... Ilyen hűvös rég volt a kapcsolat, bár a Kaczinski-kormány bukása óta a szocialista-liberális oldal ingerültsége oldódni látszik. Az a baj, hogy ők most jobbra húznak, minket meg éppen bal kézzel vezetnek? De hát többek között arról szól a szomszédságpolitika, hogy ez nem alapvető! Biztos nem döntő ez általában a politikai értékrendben, hiszen a jobboldali Sarkozy szocialista-liberális sajtónk kedvence. Akkor miről van szó?

Románia: Hogy minden felfordult körülöttünk azt jól mutatja, hogy – bár a Basescu-jelenség fejtörést okoz – momentán ebben az irányban mennek a legjobban a dolgok. Ezt még a kiüresedő, konfliktuskerülő, ám mégiscsak létező közös kormányvületek is igazolják. Az EU-választás kettős magyar sikere pedig föltette az i-re a pontot Erdélyben.

Szerbia: Mindent megteszünk, ami tőlünk telik a kapcsolatok javítása érdekében. Hívó szóval biztatjuk déli szomszédunkat, jöjjenek ők is az EU-ba, a NATO sincs idővel zárva, kereskedjünk, vállalkozzunk egymás országában, de a csintalan szerb srácok csak tovább verik a magyar legénykéket...

Szlovákia: Kicsi a bors, de erős, hát még egy év múlva mekkora lesz a szlovákok mellénye, ha otthon is euróval fizethetnek! Amikor megválasztották a maguk baloldali vezérét, úgy látszott, hogy minden rendben lesz közöttünk. Ehelyett folytatódott a nemtelen vetélkedés a nyugati tőke kegyeiert, egymás kultúrájának, nyelvének lebecsülése, az egymásra mutogatás a nemzetközi fórumokon. A Malina Hedvig ügyet máig nem zárták le megnyugtatóan, s tovább rontotta a kapcsolataikat az elképesztő pozsonyi megerősítő parlamenti határozat a Beneš-dekrétumokról. Szerintük mi, magyarok kezdtük a vitákat, szerintünk ők. Bárhogyan is indultak, ne feledjük, hogy a rossz történelmi tapasztalatokból származó kölcsönös ellenszenv, a konfliktuskészség – a közlekedő edények törvénye szerint – előbb-utóbb kiegyenlítődik, bárki is volt a kezdeményező.

Komolyra fordítva a szót, valami nincs rendben Közép-Európában. A magas diplomácia, a szövetségi rendszerek szintjén látólag rendben vannak a dolgok, lassan minden ország beleveti magát az európai mainstream-be, mégis halmozódnak a sérelmek. Nem tudtuk a gyakorlatba átültetni a szomszédságpolitikát jól hangzó, elméleti frázisát, s mintha visszatérnének a régi, rossz beidegződések. Még olyan országokkal is megromlott a viszony, mint Ausztria vagy Lengyelország, ahol nem terheli a kapcsolatokat kisebbségi probléma. Lehet, hogy Kádár és Kreisky vagy Kádár és Gomulka jobban megértette egymást, mint a mai szövetségesek?

SZABÓ A. FERENC

Szerbiában 2008-tól magyarul is hozzáférhetők a törvények

(Vajdaságma.info, 2007. december 19.) A **Vajdasági Magyar Szövetség** parlamenti képviselői követelésének eleget téve januártól kezdve a Szerbiai Képviselőház anyanyelvi is lehetővé teszi, hogy megkezdődjön a vajdasági magyarság szempontjából is fontos törvények magyar nyelvre történő fordítása. A VMSZ parlamenti képviselői megállapodtak **Tamara Stojcivictyel**, a köztársasági képviselőház titkárával abban, hogy január folyamán megkezdődhet a legfontosabb törvények magyar nyelvre történő fordítása. **Pásztor Bálint**, a VMSZ képviselője a Magyar Szónak elmondta, ez azt jelenti, hogy a parlament megbízási szerződést köt valamely, fordításra szakosodott céggel vagy intézménnyel.

Átalányösszeg kifizetése ellenében ez a cég vagy intézmény lefordítaná a már elfogadott törvényeket, amelyek fontosak a vajdasági magyarság szempontjából. Gondolok itt azokra az eljárásjogi törvényekre is, amelyeket bírósági eljárásban lehetne használni, például a polgárjogi perrendtartásról vagy a büntetőeljárásról szóló törvényre. Ez megkönnyítené a magyar nyelvű bírósági eljárások lefolytatását is. Tőlünk függ, hogy konkrétan mely törvényeket fordítaná le ez a cég vagy intézmény, ebbe a parlament nem szólna bele - mondta Pásztor.

Fontosnak tartanám, ha például a Magyar Nemzeti Tanács Nyelvhazsnálai Bizottsága tárgyalna erről a kérdéssről, lehetőleg még az év végéig - jelentette ki Pásztor.

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK Dr. Vencser László

„Globalizálódó világunkban nagyon fontosnak tartom a szülőföldhöz való ragaszkodást. A szüleim, a vidék, a táj a gyökereimet annyira elmélyítették, hogy azokat kitepni lehetetlen volna. Ez biztosítja számomra az otthonnal való állandó azonosulást, még akkor is, ha 46 éve vendég vagyok itthon, illetve ott-hon... Isten általi teremtettségünk, örökölt tulajdonságaink határoznak meg bennünket alapvetően, de a nevelés, a környezet alakítja életünket, és mi is nagyban szereplői vagyunk annak, hogy mivé leszünk. Isten szabadsággal ruház fel minket... Kapott és vállalt feladataink teljesítése során mindvégig ezzel a viszonylagos szabadsággal kell gazdálkodnunk”. Vallja a 60. születésnapja alkalmából megjelent könyvében, a Linzben élő, erdélyi származású Dr. Vencser László, katolikus pap, a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola egykori tanára és vicerektora, jelenleg az Osztrák Püspökkari Konfereencia keretében működő Idegen nyelvű Pasztoráció országos igazgatója.

Mivel foglalkozik az Idegen Nyelvű Pasztoráció Országos Szervezete?

Az Ausztriában élő kb. 300.000 külföldi származású európai, afrikai, ázsiai és dél-amerikai katolikus lelki gondozásával. 100 fő- és mellékállású pap gondozza a 30 nyelvcsoporthoz tartozó híveket. A helyi egyházakkal kötölve igyekszünk, önazonosságuk megőrzése mellett integrálni a nemzetiségi népcsoportokat. A lelkészek továbbképzése, beosztása, tanulmányi napok, konferenciák szervezése, a munkák koordinálása és a nemzetközi kapcsolattartás a feladatunk. Kizárólag a pasztorációval foglalkozunk. A karitatív tevékenység a Caritashoz tartozik. Tagja vagyok a genfi Migrációs Bizottságnak is.

A fentiekén kívül: irányítom a linzi egyházmegye idegen nyelvű pasztorációját, besegítek egy linzi plébánián, előadásokat tartok és cikkeket írok.

Az „Itthon és otthon” című interjúkötetben olvastam, hogy pályája kezdetétől az egyház megújulását sürgeti. Mi az oka véleménye szerint, hogy annyian kiléptek az egyház kereteiből?

A probléma rendkívül összetett. A kilépések nagy része valamilyen eseménnyel kapcsolatos, amikor az egyház peremén él, tehát inkább a nem templomba járók hagyják el a közösséget. Sok fiatalnál azonban szinte ragályos betegség, hogy betöltik a 18. évüket és kilépnek. Ez a korszellem. Olyan szekularizált világban élünk, ahol az egyház szerepe, a vallásosság háttérbe szorult. A fiatalok megkapták a szabadság ajándékát és azt gondolják, hogy amit szabad, az jó is. Az eredmény, hogy az értékrend a feje tetejére állt. A televízió keresztlül nemcsak a pozitív, de a negatív mintákat is magukba szívják. A mai gyerekek azt látja, hogy a siker maga a pénz és a többség a fogyasztói társadalom rabjává válik. A lényeg: hogy nagy tudásra tegyenek szert, hogy családban éljenek, hogy értékes kapcsolataik legyenek, elsikkad. Mindez hatványozottan vonatkozik a hajdani kommunista ország fiataljaira, akiket a demokrácia, a szabadság felkészületlenül ért. Nagy kihívás ez az egyház számára. A válság megoldásához a család, az egyház és az iskola összefogására lenne szükség.

A legújabb felmérések azt mutatják, hogy nő az Istenben hívők száma. Ez lehet az oka a szekták terjedésének is?

A szekták virágkorukat élik, hiszen valamilyen támaszra mindenkinek szüksége van. A lelkiileg ingatat embereket hihetetlen pszichológiái ügyességgel hálózják be. A családias, baráti, közvetlen hangulat-keltés, a lelki és anyagi támasz kezdetben sokak számára vonzó. Minderre az intézményesített, paphiánnyal és anyagi gondokkal küszködő egyházak képtelenek. Ám szembe kell néznünk a kihívással, különben elfognak a híveink. A fiatalokkal foglalkozó lelkészek sem látják egyelőre a kiutat. A korszellem hozza magával, hogy a mai fiatalság nem hajlandó magát hosszú időre elkötelezni, hogy nem akarnak házasodni, felelősséget és gyerekeket vállalni. Ma már nem dicsőség évtizedekig egy munkahelyen dolgozni sem. Viszont 40-50 éves korukra elfognak az álláslehetőségek és addigra sokan gyökérüket veszíteték. Az emigráns katolikusokra visszatérve: 30–40 éve az emigránsok mind abban bíztak, hogy egyszer majd visszatérnek a hazájukba. Az egyház erőt adott és összefogta a közösségeket. A mai emigránsok többsége új hazát keres. Tehát az egyház feladata az integrálódást, de nem az asszimilációt segíteni, jöllehet a második, harmadik nemzedék többségében már elszakad az anyanyelvi egyházközségtől, ugyanakkor nem kapcsolódik be az osztrák plébániái életbe.

Említette a paphiányt. Miben látja az okokat?

Egyre több egyházközség marad pap nélkül. Bár a világiak remekül dolgoznak, de a papokat, a szerzeteseket nem lehet pótolni. Hiányozni fognak és már hiányoznak is az élet számos területén. Erdélyben, a 80-as években kétszerannyi szeminarista volt, mint ma. Ausztriában 10 meghalt pap helyébe 1-2, ha jön. Magyarországon a helyzet hasonló. Hogy mi az ok? A gyerekek száma csökken, a hitüket gyakorló családok

száma fogy, a papi hivatás egy sikerről, pénzről álmódó mai fiatal számára nem vonzó és biztosan szerepet játszik a papi életforma, a cölibátus is. Tény, hogy a paphiány kérdése sürgős megoldásra vár.

Megkérdezhetem, hogy Ön miért választotta a papi hivatást?

A szüleim nagyon vallásosak voltak. Első osztályos koromtól ministráltam. Bár, amikor a rokonok azt mondták, hogy jó pap lenne belőlem, tiltakoztam. 1961-ben a hatósági tiltás ellenére a falunkból, Gyergyódittről elutaztunk Gyulafehérvárra bérmelelni. Amikor Márton Áron püspök orgonaszó mellett bevonult a templomba a mennyeországból éreztem magam. Pár nap múlva kértem a szüleimet, hogy beiratkozhassam a középiskolának számító Kántoriskolába. Már az érettségi előtt eldöntöttem, hogy jelentkezni fogok a Teológiára is. A szolgáló papságot láttam magam előtt: megérteni és segíteni az embereket.

Milyen volt az élete Gyulafehérváron?

Mind középiskolásként, mind szeminaristaként nagyon szerény körülmények között éltünk. Az iskola állami támogatást nem kapott, adományokból tartotta fenn magát. Se mosdó, se zuhanyozó, se meleg, se hideg vezetékes víz nem volt, hetente egyszer jártunk a közfürdőbe. Szalmazsákokon aludtunk, reggelire tea, lekvár, kenyér, ha volt, ebédre makaróni, krumpli vagy puliszka, hús ritkán. A tanáraink helyzete sem volt jobb. Szinte a semmiből teremtettk meg számunkra a szellemi fejlődés lehetőségét. A nevelésünket a tridenti szigor jellemezte. Márton Áron, Erdély nagy püspöke is tanított minket. Atyai jósága, szigora és tekintélye lenyűgözött bennünket. Hat évet ült börtönben, 1957-től pedig szobafogságra ítélték, így mi jártunk át hozzá a püspöki palotába. Pappá is ő szentelt 1971-ben. Az ötödév befejezése után tanulmányaimat egyházi ösztöndíjként Rómában folytattam.

Kimehetett Rómába tanulni?!

1945 után senkit nem engedtek külföldre tanulni, de 1968-ban a pápának változást ígért a román külügyminiszter. Márton Áron négy magyar kispapnak terjesztette fel a nevét. Két évig tartott, amíg megkaptuk az útlevelet. A 30 órai utazás után elsőigaztunk érkezünk meg Rómába, ahol tárt karokkal vártak minket. A német nyelvű Collegium Germanicum et Hungaricumban laktunk és az olasz nyelvű Pápai Gergely Egyetemen tanultunk. Nem tudtuk, hogy mire vállalkozunk! Két új nyelvet kellett megtanulnunk, a vizsgákat olaszul letennünk. Éjjel-nappal tanultunk. Miután féltünk, hogy nem kapunk megint útlevelet, az ötéves római tartózkodásom alatt csak kétszer utaztam haza. Először a pappászentelésemre. Két év után beiratkoztam az Accademia Alfonsiana-ra erkölcs-ológia szakra, ebből szereztem a doktorátust. 1975-ben tértem vissza Erdélybe.

Gyulafehérvárra tért vissza?

Igen. Tanárhiány volt, át kellett vennem az erkölcs-ológia oktatását. Szerettem tanítani. 1981-ben kineveztek a Hittudományi Főiskola vicerektorának, hozzám tartozott az Intézet gazdasági ügyeinek az irányítása is. Ceausescu bukása után, 1990-ben megbíztak az újonnan megalakult Caritas igazgatásával. Egyre érkeztek külföldről a segélyszállítmányok. A linzi Caritas különösen sokat segített mind pénzzel, mind természetbeni juttatásokkal. Rengeteget dolgoztunk és tele voltunk tervekkel. Elkezdtük Csíksomlyón a tanulmányi házat, Gyergyószentmiklóson az öregek otthonát építeni.

1991-ben mégis elhagyta Erdélyt. Miért?

Nem önként hagytam el az országot. Feszültségeim voltak az akkori püspökkel, és szinte rákényszerültem, hogy felhasználva a jó kapcsolataimat Linzbe menjek, ahol szeretettel fogadtak. Soha nem hittem volna, hogy ezzel a lépéssel végleg kívándorlóvá válok, hogy az elítélésre hajlamos otthoniak „árulónak” tekintenek majd. Mindig szíven üt az a gondolkodás, hogy aki ott-hon marad, ha nem is tesz semmit, hős, aki elmegy, de a szülőföldjéért mindent megtesz, áruló. 1994-ben ugyan az új gyulafehérvári érsek öt évre kinevezett a Főegyházmegye pénzügyi igazgatójává, de elképzeléseim nem találtak osztatlan lelkesedésre, két év után leváltottak. Átlátható pénzügyi rendszer létrehozása volt a célom, melyben fokozatos önállóság lehetne. Általában egy hónapot töltöttem otthon és egyet Ausztriában, ahol a linzi munkám mellett az erdélyi segélyek szervezését is intéztem. Most hivatalosan semmilyen kapcsolatom sincs Erdéllyel. Sőt, miután 2007-ben nyílt levélben szolidaritást vállaltam az állásból elmozdított kolozsvári plébánossal és sorstársaival, még a kanonoki kinevezésemről is megfosztottak. Ennek ellenére segíték, ahol tudok, figyelem az ottani eseményeket. Jól érzem magam Linzben, ahol otthonra találtam, de a gyökereim Erdélyben vannak. Csodálatsok az osztrák hegyek, de a gyergyói havasokat nem feledtetik. Így számomra az „itthon” és az „otthon” mindennapi valóság. Lehet, hogy nyugdíjasan is ilyen kétféle életet élek majd: megőrizve magyarságomat tisztelem becsülöm azokat, akik befogadtak.

FERENCZY KLÁRA

A 85 éves Szente Imre köszöntése

Költő, tanulmányíró, műfordító, külföldön egyetemi tanárként szenvedélyes elkötelezettje, őrzője a magyar nyelvnek - írja róla *Kalász Márton*. *Szente Imre* 1922-ben született Celldömölkön. Ma Stockholmban él, főiskolai tanárként vonult nyugdíjba. Szente Imre a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarát és a Tanárképző Intézetet végezte Budapesten, a finnugor nyelvészeti szakot Lundban. Középiskolai tanár volt Celldömölkön. Tanárkodott Ausztriában (1956 után), magyar nyelvet és irodalmat tanított Finnországban az egyetemen; s végül Stockholmban volt anyanyelvi tanár, majd a Tanárképző Főiskolán az anyanyelvi tanárok magyar irodalom tanára. *Szolnensyicín: Gulag szigetscsoport* című könyvének fordításával vált ismertté a nyugati magyarság körében. Otthon csak azok tudtak erről, akiknek ez nem tetszett, és igyekeztek is megtorolni ezt a merészséget. A müncheni Nemzetőr című lap Nyelvőr rovatának cikkei írtá és az Új látóhatár című folyóiratnak volt állandó munkatársa. Kitűnő Kalevala fordítása 1987-ben jelent meg a Nemzetőr és Nemzedékek kiadásában. 1992-ben, 70. születésnapja tiszteletére barátai és tisztelői kiadták válogatott verseit és műfordításait. A kötet címe „*ajándék, mellyel meglepem...*”. Idézet a kötetből:

Prológus 1957 tavaszán
(részlet)

*Be van kerítve kicsi Magyarország
Hazugság rikolt a drót mögött
Atomrakéták fészket alapozzák
Pápa és a Balaton között*

*Hallgatnak a költők Isten áldja
minden fiókba fojtott szívkukat
Szónál több ma ajkuk néma vádja:
egy ország érti hallgatásukat.*

Válogatott esszéi, előadásai, jegyzetei 2002-ben jelentek meg *Szabad szemmel* címmel, ugyancsak barátai és tisztelői kiadásában. 2005-ben a *Bárczi Géza Kiejtési Alapítvány* Budapesten adta ki *Találkozások* című tanulmány- és esszékötetét, amelynek érdekessége, hogy a zárt „e” hangokat kétpontos „e” - betűvel jelölte: (Mindkét esszé-kötet kapható a stockholmi Magyar Házban)

Simonffy Erika a felső-ausztriai magyarokért

A Felső-ausztriai Magyarok Kultúregyesületének legutóbbi közgyűlése Linzben új vezetőséget választott, melynek tagjai: **Tőkés Enikő** (elnök), **Terkelj József**, **Szakács Emese**, **Mag. Szabó Ernő** (róm. kat lelkész), **Márton Irén**, **Ing. Géci Tibort**, **dr. Sárdy-Sóth Margit**, **Bálint Krisztina**, **Kovács Enikő**, **Szatmári Sándor**.

Simonffy Erika volt elnök több mint három és fél évtizedes vezetőségi – ebből 20 évi elnöki – tevékenység után megvált tisztségétől. Érde-meie elismeréseként a közgyűlés köszönetet mondott önfeláldozó munkájáért. Rátermettsége, képzettsége és diplomáciai képessége miatt a nehéz helyzetekben is sikerrel járt. Humorát, kedélyességét soha nem veszítette el. Nem riadt vissza a rá nehezedő feladatokról – még ma is az ő tapasztalatára, segítőkészségére támaszkodik a Kultúregyesület. 36 évi kultúregyesületi vezetőségi, a felső-ausztriai magyarság összetartása érdekében kifejtett tevékenységéért a közgyűlés a Kultúregyesület örökös tiszteletbeli elnökének választotta.

Simonffy Erika 1971-ben került Linzbe, azóta vezetőségi tisztséget vállalt és látott el a Kultúregyesületben és az „Árpád” cserkészcsapatban.

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetségében alapítása óta 22 éven át vezette a közgyűlések és tanácskozások (Felsőőr, Wälpersdorf, Kufstein I.) jegyzőkönyvét. Önzetlen közreműködéséért, a felső-ausztriai magyarok közösségi fennmaradásáért végzett áldozatos munkájáért a Központi Szövetség „Diszoklevél”-el jutatta kifejezésre köszönetét. Simonffy Erika érdeme, hogy a felső-ausztriai magyarok az ausztriai magyarok családjának tagjaként szoros kötelékkel kapcsolódtak a Központi Szövetséghez.

DR. SÁRDY-SÓTH MARGIT

Baittrok László (Innsbruck) tevékenységének köszönhetően 2007. november 21-én indult útnak a 200. kamion Tirolból. A szállítmány a **Magyar Máltai Szeretetszolgálat támogatása Magyarországnak**.

Szente Imre tevékeny jelenléte a svédországi magyar egyesületi életben immár több mint 25 éve számunkra felbecsülhetetlen érték. Cserkészek, gyerekek és a felnőtt hallgatóság, az önképzőkör táborainak résztvevői tanulták tőle nemcsak a népdal szeretetét, a különbséget a nóta és a tiszta forrásból származó magyar népdal között, hanem a magyar- és világirodalom, filmművészet számos jeles alkotását tanulták tőle. S végül álljon itt a 15 év előtti születésnapj köszöntő megújítva:

*Nyolcvanöt évéd elszelet
s szeretetünk nem fogyott el
vitéz
legény!*

*Hisz nincsen Nálad délcegebb,
dalolóbb kedvű s kedvesebb
a SMOSZ*

*egén
Hódolatunk ma végtelen
Soká tartson meg Istenem!
Ő el-
Tessen!*

SZENTKIRÁLYI CSAGA

Hajnali furulyaszó vegyül a tóparti csendbe. A természet s a lét évezredes titkai előtt alázattal tiszteleg a muzsika és a nyelv szerelme-se: lényéből béke és nyugalom árad. Csak az emberi gonoszság és ostobaság láttán veszít végtelen türelméből. Időnként titokzatosan hallgat: homloka évgyűrűi mögött rímek, verssorok, okos gondolatok születnek. Furfangos, huncut tekintetéből életöröm sugárzik. Belső-séges, őszintén érdeklődő, együttérző barát, igaz ember. Megfontoltan szól, szavai bátorítják, biztatják a botorkálót, de óvatos körültekintésre intik, vagy éppen megdorgálják a meg-gondolatlant. Ajka lágyan, zamatosan ejti a szavakat. Féltve őrzi és ápolja a szülőföld szellemi és nyelvi kincseit. Büszke lehet rá a nemzet, melyből vétetett, s melyhez az idegenben is hű maradt. De elsősorban mi, svédországi magyarok vagyunk rá büszkéek, és hálásak, hogy ilyen nagyszerű sorstársat rendelt mellénk a gondviselés.

MOLNÁR-VERESS MÁRIA
(Híradó, Stockholm 2007. december)

SERÉNYI ISTVÁN

Az amerikai és egyben ausztriai magyarok nagy örege Luca napján töltötte be életének 90. évét. Bécsi lakosként akaratlanul is számon tartják, már csak azért is, mert pusztá megjelenésével is magára hívja a figyelmet, ha meg megszólal, mindenki odakapja fejét. Hangja berezegteti a levegőt, mondanivalója régi idők pátoszával keríti hatalmába hallgatóit.

Így volt ez legutóbb is, a bécsi Liszt kórus dísz-ebédjén, ahol ő köszöntötte az egybegyűlteket, ki-domborítva milyen figyelemre méltó érdemeiket szerzett a tisztes társaság az ausztriai magyar egy-házzene ápolásával.

A fiatalok nem tudhatják, ezért is kell emlékeztetni őket, hogy sportolóként több országos bajnokságot nyert. Ezen alkatából és hazafias meggyőző-déséből kifolyólag **Serényi István volt az, aki ismé-telten felhívta Magyarországra az Egyesült Államok figyelmét:** 1959-ben Hruscsov amerikai látoga-tásokor gyászleplel kötötte be a New York-i Szabadságszobor szemét; 1960-ban távfutásban juttat-ta el New Yorkból Washingtonba és adta át Nixon elnöknek a rabnemzetek emlékiratát; 1962-ben pedig Remember Hungary feliratú trikóban gyalogolt San Franciscóból, a Csendes óceán partjától az Atlanti óceán partján fekvő New Yorkig.

1991-ben Ausztriába települt, de innen is folytat-ta, főként Magyarorszáig felé irányuló felvilágosító körútjait. Fáradhatatlan személyiség: alakja, meg-jelenése, tartása a tölgyfáé, amit törzsével, lombo-zatával együtt nyilvántart a tisztelők köre.

Életének 81., hivatásának 60. évében 2008. január 8-án elhunyt **PADÁNYI ERZSÉBET SJC**, szerzetesnővér, a bécsi 72. sz. Széchenyi István cserkész-csapat volt parancsnoka.

A gyászteremtásra 2008. január 25-én Bécs Központi Temetőjében lévő „Dr. Karl Lueger” templomban került sor.

Temetése Budapesten 2008. február 7-én csütörtökön 13 órakor lesz a Szent Gellért templom kriptájának kolumbáriumában (Bartók Béla út 149).

Felvidéki magyar, keresztény nemzeti érzel-mű kezdő újságíró szívesen fogadna ajándék-ba vagy jelképes áron használt **laptopot**.
Tel.: +421 905 216 285 ++

A DUNA JEGÉN 550 évvel ezelőtt

Az általánosnak vélt felmelegedés korában megborzong az ember annak a történeti emlékezetben megőrzött eseménynek felidézésekor, hogy 1458. január 24-én a Duna jegén kiáltották ki királlyá a törökverő Hunyadi János kisebbik fiát, az éppen csak 15 éves Mátyást. Nagy bajban lehetett az ország, de úgy látszik, a nagy hideg ellenére, még nagyobb a közakarat, rendet teremteni az országban, és ehhez alkalmasnak vélt személy jelölésével megszüntetni a királytalan állapotot. „A magyar királyság bel- és külpolitikai helyzete szinte reménytelennek látszott 1457-1458 telén. Az országnak olyan uralkodóra volt szüksége, aki képes helyreállítani a belső békét, és el tudja hárítani a külső támadásokat.” – írja a múlt év novemberében elhunyt jeles történész Kubinyi András az Engel Pállal (+) és Kristó Gyulával (+) közösen megírt és 2005-ben megjelent Magyarország története 1301-1526 c. tankönyvnek szánt munkában.

A történeti amnézia ellenére közhelynek számítana helyütt sorjába venni Corvin-Hollós Mátyás viselt dolgai, amiknek amúgyis utána lehet lapozni valamennyi magyar történelemkönyvben. Érdekfeszítőbbnek látszik helyütt a krónikák pusztá idézése helyett inkább azon kérdés kibogozása, honnan van az, hogy éppen Béccsel kapcsolatosan Mátyás király még Kölcssey Himnuszába is bekerült? 1823-at írtak, amikor Kölcssey megírta nemzeti imádságnak is nevezett Himnuszunkat. Vajon töretlen volt-e a Mátyás kultusz, vagy éppenséggel felélesztette emléké a reformkor, melynek fiai a Szent Szövetség évtizedeiben nem biztató körülmények között új Magyarország megteremtésén fáradoztak? Hosszas elemzés helyett elégséges ezzel kapcsolatosan utalni arra, hogy a kettős elnyomás évszázadában élő és ható Zrínyi Miklós példaképet látott az „utolsó nemzeti király” személyében.

Ha tehát folyamatosságot fogadunk el Mátyás király emlékezetének megőrzésében, bizonyos meglepetéssel vehetünk erről tudomást, hiszen azt is feljegyezték, hogy nem csupán Bécs, hanem ellenlábasai is nyögtek uralma alatt. Amikor Bécsben hirtelen bekövetkezett halála után ismét királyválasztó országgyűlésre került sor, végül is minden ígérlet, sőt, eskü ellenére sem döntöttek a rendek természetes fia, Corvin János mellett, hanem kellő huzavona után II. Ulászló cseh király személyében a Jagelló-házat részesítették előnyben. A Mohács felé tartó évtizedek tükrében feltehető a kérdés, 1490-ben vajon kevésbé voltak-e bölcsek és országos ügyekben messzelátóbbak a rendek mint 1458-ban?

Legkézenfekvőbbnek az látszik, hogy a legbefolyásosabb főurak megelégtették hatalmát. Túlságosan önfejlő volt, elhatározásaiban nem

volt könnyen követhető, különösen, amikor a török veszély végleges elhárítása helyett új területek elfoglalásával nyugaton igyekezett kiépíteni uralmát. Mindehhez újabb és újabb adókkal terhelte az országot, amiből a rendeknek éppenséggel elege volt, Mátyás viszont úgy segített ezen, hogy a rendes adó mellett rendkívüli adókat vetett ki. A történeti emlékezetben hatalmasnak látszó királyság éppenséggel eljutott teljesítőképesége határáig.

Habár a király már évek óta betegeskedett, senki sem számolt korai halálával: 47 éves korában halt meg. Elméletileg elképzelhető lett volna, hogy tető alá hozza megkezdett művét és tartóssá teszi, azaz királysága alatt véglegesíti az elfoglalt területek, minde nélkülött a Habsburg tartományok fölötti uralmát. Ausztriával szemben megnyilvánuló politikájával valójában mindent megtett annak érdekében, hogy megkedveltesse magát és Bécsbe áthelyezett udvarát. Eleve ezt a célt szolgálta a város kulcsainak átadása után Bécsbe történt bámulatos bevonulása; a hosszú és impozáns menetet 26 élelemmel megrakott szekér nyitotta és 1000 vágómarha zárta, amiket az éhező lakosság megsegítésére hajtattott fel. Sorjában megerősítette, sőt újakkal bővítette az osztrák városok kiváltságait, felkarolta a Bécsi Egyetemet, a Szt István székesegyházban lovagá üttő követeket stb. St. Pöltenben utca őrzi emlékezetét; Retz városa még a XX. század végén is felélesztette Mátyás emlékét: az ottani borokra kiterjesztett privilégiumára hivatkozva a környék vincellérjei boraik jobb forgalmazása céljából új fajtát termeltek ki, és ezt *Corvinus*-nak keresztelték. Mátyás érdemektől tudható be a bécsi püspökség (1469) betöltésének valamint a Bábembergi házból való III. Lipót őrgrof szentté avatásáért (1485) tett közbenjárása a pápánál.

Szinte sorsszerűnek mondható Mátyás király és III. Frigyes torzsalkodása, majd kényszerű

megbékélése. Ebben egészen sajátos szerepet játszott az 1463. évi, Bécsújhelyen megkötött béke. A már öt éve uralkodó király koronázására csak az után kerülhetett sor, hogy a Habsburg német-római császár 80.000 forint „megőrzési díj” ellenében hajlandó volt visszaszolgáltatni a koronázási jelvényeket. Az 1415-ben született III. Frigyes fiává fogadta Mátyást, kilátásba helyezte német választó fejedelemmé való felruházását, Frigyes mindazonáltal továbbra is viselhette a Magyarország király címet (1459-ben több főrangú személy Németújvárott Mátyás ellenében királynak választotta) és továbbra is megtarthatta a viszályos időkben elfoglalt nyugat-dunántúli birtokokat. A békeszerződés az utódlásra vonatkozóan is intézkedett, kilátásba helyezve, amennyiben

Mátyás törvényes utód nélkül hal meg, a Habsburg-házra hárul a magyar trón, igaz, az ellenkező eshetőségre később is történt utalás. A különbség ellenére is foglalkoztatta Mátyást ez a kérdés, ezért is törekedett egyenrangú fellé emelkedni, többek között azért, hogy Habsburg lányt óhajtott feleségül (e célból töltötte 1470 farsangját Bécsben), azonban kikosarazták. De ki gondolta volna, hogy III. Frigyes egyik történelmi érdemévé válik majd, hogy 1493-ban bekövetkezett halálával túlélte Mátyást, négy évvel a magyar király elhalálózása előtt azonban saját fiát, Miksát választotta utódjául. Ha a különbségből adódóan netán voltak illúziói Mátyásnak, végleg be kellett látnia, hogy családpolitikával nem zárkozhat fel a Habsburgok mellé.

A török elleni védekezés látszólagos elhanyagolásával szemben előnyben részesítette nyugati tartományok megszerzését. Emiatt még volt hívei is szembefordultak vele. Valójában nem hanyagolta el a délidéket, hiszen az 1483-ban megkötött fegyverszünetig több hadjáratot is folytatott, meg végyárak egész sorával erősítette meg a déli határokat, ellenben – igaz legújabb

kori mérlegelések alapján – Mátyás anyagi forrásai és katonai hatalma nem járt volna eséllyel az Oszmán Birodalom kiszorítására a Balkánon. A magyar király évi jövedelme legfeljebb 750.000-800.000 forint volt, ezzel szemben az Oszmán Birodalom évente 1,800.000 forint bevételre tett szert. Egyedül a 20-25.000 katonából álló zsoldos sereg évi eltartása 500.000 forintot emésztett fel.

Források, feljegyzések hiányában máig nem sikerült tisztázni a Szilézia, Cseh- és Morvaország, ill. Ausztria ellen folytatott hadjáratainak tulajdonképpeni indítékát. Vannak, akik azt vélik, az Oszmán Birodalom ellenében új területek bekebelezésével egyensúlyi helyzet megteremtését célozta Mátyás. Vagyis még hatalmasabb akarta tenni Magyarországot. Mindez inkább találgatás, mint az is, hogy kora jellegzetes uralkodójaként a hadviselésben, diplomáciában, emellett a művelődés pártolásában kereste személyisége megvalósítását. Kevésbé található erre utalás, éppen ezért felvethető az is, hogy jelesben Ausztria, pontosabban a Habsburgok ellen irányuló cselekedeteinek egyik mozgató rugója egyfajta kisebbségi érzésből is fakadhatott, azaz új dinasztia alapítójaként szellemi felkészültséggel, hihetetlen akaratával és természetesen katonai erővel egyenrangú félként akarta elfogadtatni magát.

Híre és neve megörökítésére olyan tudósokkal vette magát körül (Galeotto, Bonfini), akik aztán gondoskodtak arról, hogy egyébként is impozáns személyiséget megőrizze az utókor számára. Ezen szándéknak roppant kedvezett a Jagellók hanyatló kora, amiért is a kortársak utólag mindent Mátyás javára fordítottak és magyaráztak. Innen fakad a nevéhez fűződő rengeteg adoma és anekdota a szellemes és igazságos Mátyásról, aki mindamellett nem rangjuk és származásuk, hanem képességeik szerint ítélte meg az embereket. Erre a legjobb példákat azok szolgáltatták, akik akár jobbgysorból emelkedtek fel és jutottak a király jóvoltából akár országos méltóságokhoz.

Mátyás király mindazonáltal nem csupán rendet teremtett és tartott, de történetében mintegy utóljára európai rangra emelte Magyarországot. Nem csoda hát, hogy a későbbi századokban feltételezhetően a valóságosnál jóval nagyobbra emelkedett alakja, igaz, történelmi látószögben feltétlen kimagaslik Magyarország uralkodói között, különösen utódai, a Jagellók meg egyenesen eltörpülnek mellette. Mindez nyilvánvalóan nem kizárólag a viselt dolgok tükrében, hanem az összehasonlításban, az utólagos megítélésekben is módosul. Mátyás király esetében mindegyik javára vált és válik.

-deák-

Romsics Ignáccal a 20. századról írt és a Rubicon-ház kiadásában megjelent képes magyar- és világtörténetének bemutatója alkalmából hosszabb beszélgetést folytatott Székely Anna, a budapesti Népszava munkatársa. Az alábbiakban közöljük az általános ismert és elismert történelemszaki néhány alapvető kérdéssel kapcsolatos vélekedését. (Szerk.)

Mindig akadnak tollforgatók, akik tömörnek tűnő, de felszínes ítélezésekkel kábítják az olvasót vagy a nézőt. Gyakran halljuk: a 20. század „a szörnyűségek évszázada” volt. És ugyanilyen gyakran, hogy „a legcsodálatosabb fejlődés évszázadaként” kell visszagondolnunk rá. Ki a tudományos-technikai fejlődést, ki az öldöklést és pusztítást, ki pedig a szélsőséges ideológiák térhódítását hangsúlyozta, attól függően, hogyan alakult a sorsa, milyen az emlékezete, és megélt, szubjektív élményeit hogyan helyezi el a közönség élményvilágában. Nyilvánvalóan mindegyiküknek igaza van. Am igazságaik csak részgazságok, ezért egyik sem abszolútáltható. A sokféle perspektíva együttesen mutatja a valóságot. Ha mégis egymondatos definíciót kell mondanom, akkor Eric Hobsbawm könyvének a címét idézem: a 20. század a „szélsőségek kora” volt.

A történész feladata nem morális ítéletek gyártása, hanem adatok, tendenciák és olykor ellentmondásos folyamatok, illetve bonyolult összefüggések feltárása. Méghozzá egyoldalúság nélkül, mert annak sárba rántás vagy dicsőítés lehet az eredménye. Így született például ördögi Horthy-kép marxista történész tollából vagy idealizált Horthy-ábrázolás szélsőségesen jobboldali történelmi szemléletűl átitatva. Versengő interpretációk természetesen a szakmaiság keretein belül is elképzelhetők. Ezek azonban nem tévesztendőek össze a tudatos manipulátorok vagy jóindulatú dilettánsok fércmunkáival. Szóval, megismerni, megérteni és másokkal is megértetni.

Az öldöklés és más népek leigázása nem a múlt század találmánya. A tudományos és technikai fejlődés tette a nemzetállamok, vallási közösségek és más csoportok rivalizálását olyan véressé, és hozta egészen közel hozzánk. Tudomásul kell vennünk, hogy az egyes

Magyarország és a nagyvilág

országokat, nemzeteket a történelem folyamán mindig is elsősorban hatalmi törekvéseik és gazdasági érdekeik mozgatták, és nem a magasztos elvek.

A tömegek nyilvánvalóan manipulálhatóak, de ezért nem a hiányos műveltség, gyengébb képességű vagy elégedetlenségekkel teli emberek felelősek, hanem a manipulátorok, akik kihasználják mindezt, és olykor birkanyájként kezelik őket. Nekem mint történésznek be kell mutatnom a diktátorok hatalomra jutásának körülményeit is, s ezzel csökkenteni annak az esélyét, hogy ismét uralmuk alá kerüljünk. A potenciális diktátorok ugyanis mindig közöttünk élnek.

Mindenkinek megvan a maga felelőssége. A diktátorok semmire sem mentek volna, ha nem működik mellettük, körülöttük erőteljes segítő gépezet. Bízom benne, hogy azok, akik ma kicsit is elmerülnek a múlt összefüggéseinek tanulmányozásában, talán már kevésbé manipulálhatóak, nem részesíthetők totális agymosásban.

A két világháború közötti és a mostani politikai helyzet nem hasonlítható össze. Ma nincs és nem is lehet szó törvényi szintre emelt kirekesztésről. Ezt az európai környezet sem engedi. Ezért nem tulajdoníthat túl nagy jelentőséget a mai szélsőséges megnyilvánulásoknak. A veszélyt inkább abban az antagonizált politikai környezetben látom, amely ezeket a megnyilvánulásokat eltűri, sőt hatalmi játszmáiban eszközként használja őket. A mindennapi ember a jelenben többnyire csak a felszín borzolóadásait érzékeli, a valóban fontos, nagyobb folyamatokat általában nem.

Mára lényegében minden átfogó világmagyarázat érvényét veszítette. Szent Ágostoné, Vicoé, Hegel, Marxé és Spenceré éppúgy, mint az egyik utolsó nagy rendszeralkotóé, Arnold Toynbeeé. Ők megpróbálták a történelmet a kezdetektől a saját korukig egységes keretben értelmezni, sőt általában még a jövőt is előre vetíteni. Erre a 20–21. században kutató társadalomtudós nemigen vállalkozik, sokkal több

már a kétely és a bizonytalanság. Be kell vallanunk, hogy az emberiség nagy alapkérdéseire máig nem találtuk meg a biztos válaszokat. Nem tudjuk, hogy pontosan honnan és hogyan indultunk, és azt sem, hogy hová megyünk. A bizonyosságok kora lejárt. A múlt egy-egy szelete mindazonáltal megismerhető, és egy-egy nemzet útja is nyomon követhető. És a rendelkezésünkre álló mutatók szerint Magyarország az utolsó száz évben – bár önmagához képest a Horthy- és a Kádár-korszakban is sokat fejlődött – fokozatosan lemaradt a világ fejlett országaitól.

Az élet körülöttünk a 20. században robbanásszerűen fejlődött. A népesség 1,6 milliárdról 6 milliárdra növekedett, és a pazar tudományos és technológiai fejlődésnek köszönhetően a vártnál kevesebben haltak meg, számos betegségnek és járválynak sikerült gátat vetni, az élelmiszer-termelés a világ nagy részén lépést tudott tartani a szükségletekkel, és a munkaközpontú társadalom szabadidő-központú társadalommá alakult. Csökkent a munkaidő, nőtt a jövedelem, és az emberek a világ nagy részén soha nem látott technológiai, kényelmi körülményeket tudtak teremteni maguk köré. S miközben például Japán, Finnország és újabban Írország vagy Dél-Korea igen átgondolt stratégiával nagyokat lépett előre, Magyarország nem csak az egy főre jutó nemzeti jövedelem, de sok egyéb mutató tekintetében is lemaradt. Az elmúlt évek nemzetközi felmérései például ismételtlen bizonyították, hogy a valaha oly eredményes oktatási rendszerünkkel súlyos bajok vannak. Talán kevesen gondolnak arra, hogy ez mind a történelem része.

Trianon valójában már csak következmény volt. „Nemzeti nagylétünk” tulajdonképpen már Mohácsnál lehanyatlott. Mohács előtt valóban befolyással rendelkező, európai nagyhatalom voltunk, és nem véletlen, hogy a magyar politikai gondolkodás oly sokáig a régi dicsőséghez nyúlt vissza. Még Apponyi Albertnek Tria-

non kapcsán Párizsban elmondott 1920-as beszédéből is árad a magyar öntudat, a felsőbbrendűségi érzés. Azt mondta, mi vagyunk az egyetlen fejlett, önálló államalkotó nemzet a Kárpát-medencében, és a kisebb népek, nemzetek csak megköszönhetik, hogy befogadtuk őket, mert ez nekik is előnyös. Ez a szemlélet beleivódott a magyar közgondolkodásba, miközben már rég nem volt meg a materiális alap hozzá, hiszen nem létezett önálló magyar állam. A török alól felszabadult Magyarország a Habsburg-birodalom része lett, és egészen 1918-ig az is maradt.

Magyarország öngyilkos módon húszévente lefejezte a szellemi elitjét. Nem beszélek a két világháború veszteségeiről, hiszen azok nem csak rajtunk múltak. Ám a fát ezeken túlmenően is vágtuk magunk alatt. Először a kommun alatti vörös terror oltotta ki néhány száz ember életét. Majd jöttek a fehértollasok, akik több mint ezer emberrel végeztek, és több tízezret börtönbe vetettek. A megtorlások elől a szellemi élet sok-sok kiválósága külföldre menekült. A húszas évek közepére normalizálódtak a viszonyok, ám a harmincas évek végétől következtek a zsidótörvények, majd 1944-ben a holokauszt. Ez félmillió ember életét követelte. 1945 után a korábbi elitet tizedelték meg. Ismét sokan menekültek külföldre, míg mások belső emigrációba kényszerültek vagy börtönbe kerültek. 1956-ban elment közel 200 ezer ember, köztük sok ezer egyetemista és fiatal értelmiség.

És amikor a rendszerváltásnál a saját kezünkbe került a sorsunk alakítása, nem tudtunk, és azóta sem tudunk igazán élni ezzel a lehetőséggel. Évek óta egymással acsarkodó politikát folytatunk, és képtelenek vagyunk meghozni a nemzetet érintő legalapvetőbb stratégiai döntéseket. Amikor pedig az egyik meghozza vagy meghozná, a másik azt mondja: majd én lerombolom. Nem vagyunk képesek túllátni a pillanatnyi hatalmi érdekeken, és az egész társadalom, az ország jövőbeni érdekeit szem előtt tartani. Ez újabb önpusztítás, teljesen saját akaratunkból. Úgyhogy talán meg is érdemeljük a sorsunkat. Ezt nem holmi búbanatos defetizmus mondatja velem, hanem az elmúlt századból levonható tanulságok és a jövőnkért érzett aggodalom.

SZEMÉLYES MEGEMLÉKEZÉS WASS ALBERTRŐL

„A szeretet ereje mindenekre képes, de a szeretet hiánya képtelenné teszi a legjobb szándékat is.” - olvashatjuk Wass Albert 1985-ben megjelent *A hagyaté*k című kötetében. Az idézet a nemzet tagjainak egymás iránti tántoríthatatlan szeretetére utal.

Az erdélyi irodalom óriása programot adott nekünk. „*A feladatok ma még nagyobbak, mint azelőtt. Először is nemzetté kell emeljük újra a fél évszázados kommunista diktatúra során megtört, hitét veszített, néppé alázott magyarságot. Népünk nemzeti öntudatát kell visszaszerezniünk, mert ezen a földön csak nemzetnek lehet hazája. Népnek mindössze otthona van. A Haza: lelki, szellemi, politikai és gazdasági egység. Az otthon mindössze födelet nyújt, védelmet nem. Feladatunk, tehát, ha még van ilyen, ket-tős! Föl kell szabadítsuk Magyarországot „fölszabadult” népét attól a félelmetes lehetőségtől, hogy a jelen idők irányzatát követve a nemzetközi tőke rabszolgájává váljon, nemzeti öntudatának végleges feladása árán. Széles körben ismertetnünk kell a félrevezetett világgal a valóságos magyar múltat s az igazság feltárása által vissza kell szereznünk szét-szakított népiünk önrendelkezési jogát.*”

Ki volt a száz évvel ezelőtt született gróf Czegei és Szentgyedyi dr. Wass Albert? Erdőmérnök, író, szerkesztő, könyvkiadó, egyetemi tanár, az MTA tagja: elsősorban ember, mélyen hívő, népéért, nemzetéért távlatokban gondolkodó patrióta.

Az amerikai magyarság Kováts Mihály huszárezredes bicentenáriumára (1979. május 11-12.) a dél-karolinai Charlestonban nagyszabású ünnepségsorozatot rendezett. A szervezők az ünnepség fővédnökeként Wass Albertet, az ünnepségek szónokaként pedig Hites Kristóf bencés szerzetest kérték fel. Nagybátyám, dr. Udvardy Tibor hadtörténész és tábornok révén én is kaptam meghívást.

Az ünnepségek megkezdése előtt nagybátyám megkért, hozzam el a repülőtérről a két jeles személyt. Repülőtéri „szolgálatomról”, visszatérve felve jelentettem, hogy csak a bencés atya érkezett a géppel. Nagybátyám csak mosolygott, és megjegyezte, hogy Wass Albert nem repülővel, hanem kocsival.

Balogh János akadémikus a *Turkevtől az Óceánig* c. önéletrajzi kötetében utal arra, hogy Wass Albert igen tartózkodó ember volt, nemhogy nem volt közlékeny, de nem is igen tegeződött senkivel. E sorok írója egészen más Wass Albertet ismerhetett meg. Bizony én is izgultam, a találkozás közvetlensége, az író atyai hangneme azonban percek alatt megszüntette ezt. Én – aki addig már elég sok Amerikában megjelent kötetét is átlapoztam – „zöldfülüként” arról érdeklődtem, hogyan tanult meg ilyen kiválóan angolul, és miért ír ezen a nyelven is. Az író szabadkozott. Tudhatom én akármilyen jól az angol nyelvet, ha nem lenne anyanyelvi lektorom - és rámutatott a feleségére – nem mernék írni a britek nyelvén egy szót sem. Majd hosszasan taglalta annak fontosságát, hogy világnyelven is el kell mondani az erdélyi magyarok elnyomását. Ezután angol nyelvű verseiről beszélgettünk. (Ismert, hogy Wass Albert rendkívüli nyelvtelenség volt: a németen és a románon kívül tökéletesen beszélt franciául – a Debreceni Gazdasági Akadémia elvégzése után a párizsi Sorbonne következett – de a latin, olasz, sőt spanyol tudása sem volt lebecsülendő.)

A kétnapos ünnepség keretében Wass Albert csupán az esti fogadáson szólalt fel.

Wass Albert, a bicentenárium díszvendége a parádé kezdetén nyitott dzsipben méltóságteljesen végighajtatott a „harctéren”. (Wass Albert miután Floridába érkezett, a Military Academy nevű katonaiskolába került, ahol mértant és algebrát tanított!) Az író állt terepjáróban, és magabiztosan fogadta az emigráció tisztelőtét. Megpróbáltatásokkal teli élete delelőjén (62 éves volt) akkor ott néhány percre úgy tűnt, hogy csak őt ünneplik, őt, a meg nem alkuvás szimbólumát, a magyar kisebbség jogainak öntudatos védőjét.

Este ünnepélyes fogadást adott Clark generális. A vendégeket először az író angolul köszöntötte, majd hosszabb magyar nyelvű beszédet mondott, amelynek középpontjában Erdély, az erdélyi magyarság megmentése állt. Kerülve a pátosz, méltóságteljesen beszélt.

Az után ünnepségek után egy héttel már levél várt Wass Alberttől, Tibor bátyámnak címezve. Levelére már csak itthonról válaszolhattam, kifejezve örömet, milyen boldog vagyok, hogy őt személyesen megismerhettem. Megköszöntem bizalmát, és felajánlottam neki segítségemet. Levele azonban meglepetést is tartogatott. Mellékletként visszaküldte Tibor bátyám hozzá néhány héttel korábban küldött sorait, melyben piros tollal – mint ahogy igazi tanárhoz illik - aláhúzta a helytelen magyar kifejezéseket, illetve helyesírási hibákat tartalmazó szavakat, hozzáfűzve: „*Kedves Tiborom! Igaz, hogy én is lassan harminc éve élek Amerikában, mint te; igaz, hogy az én feleségem sem magyar, tehát otthon nem mindig beszélhetek magyarul. Mégis magyarságunk megtartása érdekében rendkívül fontosnak tartom azt, hogy ne felejtssük el szülőhazánk nyelvét, írjuk helyesen drága jó magyar szavainkat, és ügyeljünk a helyesírásunkra is...*” A tábornok e személyét kompromittáló levélre két szóval válaszolt: „*köszönöm Albert*”.

A nagybátyám 1998. elején telefonon arra kért, hogy írjak Albert barátjának, mert igen elkeseredett állapotban van a magyar állampolgárságával kapcsolatos huzavona miatt. Küldtem neki ügyvédi meghatalmazást, és jeleztem, hogy minden tőlem telhetőt megteszek az ügy sikerének érdekében. Levelemet Wass Albert már csak főntről olvashatta. Szívszorító halálhírért véve – talán még ma sem tudom elképzelni, hogy önkézevel vetett volna véget életének – eszembe jutott az az angol nyelvű verse, amiről első találkozásunkkor beszélgettünk. A versnek azóta már magyar fordítása is van Gyöngyös Imre tollából.

I will be around you, somewhere
When the day should come
that it seems I am gone:
I will be still around.

Köröttek leszek, valahol
Ha eljön majd a nap,
hogy látszolg megyek,
még mindig itt leszek.

Megemlékezésemet *A hagyaté*k c. kötettel kezdtem, befejezésül ugyanazon kötet utószavából idézek:

„*Nem sokaság, hanem lélek s szabad nép tesz csoda dolgokat!*” Ősi tanítás ez, amit a Kárpát-medence nagy magyar költője, Berzsenyi Dániel vetett papírra számotokra. Tarlások észben, magyarok. *S ti is Kárpát-medence testvér-népei. Nem nyelv teszi az embert. Az ember lelke emeli rangra a nyelvet, vagy taszítja azt útszéli árokba, a használat erkölcsi mércéje szerint. Ne féljete*k. *A magyar lélek él. Teremtő Istenünk működik benne és általa. Ne csüggedjete*k. *Gondozzátok csak hűséggel a mustármagvakat... Ne keserítsen el a gyöngék hüllensége se. Sajnáljátok a nyelvet vesztett magyart, mert önmagát rövidíti csupán, nem nemzetét. A nemzet nem számokban él, de lélekben. Egy az Úr oldalán százazreknél is többet számít a jövőendő mérlegén... Az igazak jövőendőjét lélek és szellem ereje formálja, s az Úr ereje emeli magosba. Bíz*zatok, *magyarok!* *A rabság és szenvedés napjai megszámlálhat*ak. *A szabadság hajnala dereng. Vigyázzátok a mustármagvakat!*”

Wass Albert nem csak születése centenáriumán, hanem naponta üzen minden magyarnak:

„Hontalan vagyok / de vallom rendületlenül, hogy Ő az út s az élet / és maradok ez úton, míg csak élek / töretlen hittel ember és magyar.”

UDVARHELYI OLIVER (Veszprém)

In memoriam Dr. Balogh Vince

Egy a Holland Katekizmusból származó adoma szerint valamelyik északi országba néhány keresztény szerzetes érkezett, és mindenki követte őket. A dolog a király érdeklődését is felkeltette, aki tudni akarta, kik ezek az emberek, és mit hirdetnek, mivel semmit sem tudott róluk. Hivatta tanácsnokait, kutassanak utánuk, és adjanak neki véleményt róluk. Az egyik bölcs ezt a választ adta a királynak:

„Felség! Képzelve el, hogy téli napon itt ül egyedül ebben a szobában. Ég a tűz, mert kint jéghideg van, hóvihar tombol. Éjszaka van, kint sötétség. Hirtelen az ablakon madárka repül be – a fagy és a sötétség elől menekül. Felség felemeli tekintetét iratai közül és látja, hogy a madár őt kört tesz a szobában, majd kiröpül az ablakon és eltűnik az éjszaka sötétjében. Felség! Ez a madár az ember! A fűtött és világított szoba az életünk a Földön. Megérkezünk mint ez a kis szárnyas a sötétségből, anélkül, hogy tudnánk, honnan jövünk. A világon maradunk néhány évig, tesszünk néhány kört, és utána visszatérünk az éjszakába, anélkül, hogy tudnánk, hová megyünk. Nem tudjuk sem azt, honnan jövünk, sem azt, hová megyünk. Ha ezek az emberek ezt meg tudják magyarázni, akkor fogadjuk őket szívesen.”

Dr. Balogh Vince a linzi Szent Antal plébánia nyugalmazott plébánosa azon kevesek közé tartozott, akik kerestek és találtak magyarázatot az adoma kérdésére.

1929. február 12-én született szlovákiai magyar-ként, 1959 október 10-én szentelték pappá. Fáradhatatlanul dolgozott egyháza megújulásán, különösen törődött a papi hivatások ápolásával. Évtizedeken át tevékenykedett menekült pasztorációban; szívén viselte a magyarok sorsát. Aktív tagja volt a Felső-Ausztriai Magyar Kultúregyesületnek, a cserkészettel egyetemben támogatta. Plébániáján többször helyet adott a magyar rendezvényeknek. Rövid, de nehéz szenvedés után 2007. december 4-én ment el közülünk. A választ most már nélküle kell keresnünk.

Emléke iránti szeretettel és tisztelettel

GLÜCK JÓZSEF

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria

Th. Bernhard, Elisabeth II, próza – St. Pölten, Landestheater; ápr. 10., 11.

W.Gombrowicz, Yvonne, die Burgunder-prinzessin, próza – St. Pölten, Theaterwerkstatt; ápr. 26., 29., 30., máj. 2., 3.

C. Handler, G. Kogler, Robin Hood, musical – St. Pölten, Landestheater; ápr. 26., 29., 30., máj. 6–8.

J. S. Bach, húsvéti koncert – St. Pölten, Festspielhaus; márc. 16.

Szlovén Filharmonikusok vendégszereplése, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; ápr. 14.

T. Albinoni, Il Nascimento de l’Aurora, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; márc. 7.

Az Esbjörn Svensson Trio vendégszereplése, dzsessz koncert – St. Pölten, Festspielhaus; ápr. 4., 5.

Panzerkreuzer Potemkin, filmbemutató élő zenével – St. Pölten, Festspielhaus; ápr. 23.

A látás és a megtevesztés művészete, kiállítás – Krems Kunsthalle; márc. 2.–aug. 24.

A színekről, Hartwig Kompa, kiállítás – Krems, Factory; márc. 9. – máj. 4.

Der Ball 08, minden a foci körül, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; febr. 5.–jún. 29.

Bécs

G. Puccini, La Bohème, opera – Staatsoper; márc. 4., 7., 10

J. Massenet, Manon, balett – Staatsoper; febr. 3., 18., ápr. 7., 10.

P. I. Csajikovszkij, Anna Karenina, balett – Volksoper; febr. 10., 19., 25., márc. 5., 20.

E. Gleede, Max und Moritz, balett – Volksoper; márc. 20., ápr. 27.

M. Frayn, Donkeys’ Years, próza – Vienna’s English Theatre; febr. 4.– márc.15.

E. Jelinek, Über Tiere, ösbemutató – Kasino am Schwarzenbergplatz; márc. 1., 3., 4.

Th. Bernhard, Claus Peymann verläßt Bochum und geht als Burgtheaterdirektor nach Wien, Claus Peymann kauft sich eine Hose und geht mit mir essen és Claus Peymann und Hermann Beil auf der Sulzwiese, Hermann Beil és Claus Peymann a főszerepekben, próza – Theater in der Josefstadt; márc. 12., 13.

W. A. Mozart, Die Zauberflöte, bábszínház – Schloss Schönbrunn, Marionettentheater; febr. 2.-márc. 30.

Giuseppe Arcimboldo, kiállítás – Kunsthistorischen Museum; febr. 12. – jún. 1.

A déli álom, kiállítás – Akademie der bildenden Künste, Gemäldegalerie; márc. 9-ig

Monet-től Picasso-ig, kiállítás – Albertina; 2008 ápr. 6-ig

Tutanchamun és a fáraók világa, kiállítás – Museum für Völkerkunde; márc. 9. –szept.28.

Burgenland

G. Miller, Moonlight Serenade, musical – Eisenstadt, Kulturzentrum; ápr. 24., Ober-schützen, Kulturzentrum; ápr. 25.

M. Barber, Verzauberter April, vígjáték – Eisenstadt, Kulturzentrum; ápr. 27., Ober-schützen, Kulturzentrum; ápr. 28.

C. Saint-Saens, Carnaval der Tiere, koncert gyermekeknek – Raiding, Franz Liszt-Zentrum; febr. 20., 21.

Ever After, Constanze Pirch, kiállítás – Mattersburg, Kulturzentrum; febr. 25. – márc.19.

Felső-Ausztria

Operettdéltun, koncert – Bad Ischl, Zauner; febr. 22., 29., márc. 7., 14., 21.

Operettkoncert – Bad Ischl, Kongress & Theaterhaus; márc. 23.

Celtic Spring Festival, koncertek – Bad Ischl, Lehartheater; márc. 12.

Passion 2008, koncertsorozat – Linz, Brucknerhaus; márc. 11., 13., 14., 27.

J. S. Bach, János Passio – Wallern, Evangelische Kirche; márc. 13.

Orgonakoncert – Bad Ischl, Evangelische Kirche; márc. 8.

A vágyak kertje, renaissance korabeli zene, koncert – Vöcklabruck, Stadtsaal; márc. 28.

A mézeskalács falu, kiállítás – Spital am Pyhrn, Österr. Felsbildermuseum; ápr. 30-ig

Kaligráfiák, kiállítás – Pettenbach, Schrift- und Heimatmuseum Barthlhaus; 2008 ápr. 4-ig

Karintia

W. A. Mozart, Le nozze di Figaro, opera – Villach, Congress Center; márc. 11.

Spirit of Europe, koncert – Villach, Congess Center; márc. 9.

Tavaszi Koncert – Radenthein, Stadtsaal; márc. 16.

J. S. Bach, zongorakoncert – Villach, Parkhotel, Bambergsaal; márc. 15

Húsvéti kiállítás – Reichenfels, Keramikatelier Maria Schuster-Pletz; márc. 11–18.

Véletlen és változás, Marlies Rickfeld-Rapetti kiállítás – Spittal an der Drau, Schloss Porcia, Galerie; febr. 23. – ápr. 5.

A kőből faragott fa, tárlatvezetés – Turracher Höhe, Kristallmuseum “alpin+art+gallery”; márc. 4., 11., 18., 25., ápr. 1., 8., 15., 22.

Salzburg

Húsvéti Ünnepi Játékok 2008, R. Wagner, Die Walküre, zenekari, szolista és kórus koncertek – Salzburg, Festspielhaus; márc. 15–24.

ROT RED ROUGE, kiállítás – Salzburg, Residenzgalerie; márc. 8. – jún. 22.

Az élet tiszteletére.... a szerelem ünnepe, barokk és modern flamand művészet, kiállítás – Salzburg, Residenzgalerie; márc. 8. – jún.22.

Alice és Co a csodaországban, kiállítás – Salzburg, Museum der Moderne; 2008 márc. 2-ig

Lehet egy kicsivel több?, kiállítás – Salzburg, Spielzeug Museum; ápr. 13-ig

Stájerország

G. Donizetti, Lucia di Lammermoor, opera – Graz, Oper; márc. 29., ápr. 2., 4., 10., 24., máj. 4., 17., 24., 28.

R. Strauss, Arabella, lyrikus vígjáték – Graz, Oper; febr. 9., 14., 29., márc. 5., 15., ápr. 6., 18., máj. 7., 16., 25.

W. Shakespeares, Antonius und Cleopatra, próza – Graz, Oper; ápr. 19., 23., 25., máj. 8., 14., 18., 31., 5.

Az álarc hatalma, kiállítás – Trautenfels, Schloss Trautenfels, Landschaftsmuseum; márc. 15. – okt. 31.

Lost Lines, kiállítás – Graz, Gebietskrankenkassee, Ganggalerie; febr. 29-ig

Almavirág Ünnep – Puch; ápr. 27.

Tirol

G. Puccini, Tosca, opera – Innsbruck, Landes-theater; febr. 2., 9., 14., 20., 23., márc. 6., 9., 30.

H. Ibsen, Die Wildente, próza – Innsbruck, Landestheater; febr. 10., 11., 17., 21., 22., márc. 1.

C.Laufs, Pension Schöllner, vígjáték – Innsbruck, Landestheater; márc. 8., 12., 13., 14., ápr. 6., 10., 12., 17., 18., 20.

Múzeumi dalestek, J. Brahms, E. Grieg, R. Schumann és A. Dvorák műveiből – Innsbruck, Landesmuseum Ferdinandeum; febr. 12., ápr. 15.

Interpreti Veneziani, koncert – Breitenwang, Walter-Schwarzkopf-Saal; márc. 10.

India: zene, film, workshop – Wattens, Swarovski Kristallwelten; márc. 29-ig

Mese és zenekari koncert – Innsbruck, Landes-konservatorium; febr. 26.

Lumen, kiállítás – Innsbruck, Stadtarchiv und Stadtmuseum; febr. 29-ig

Ernst Caramelle, kiállítás – Innsbruck, Galerie im Taxispalais; febr.17. – márc. 30.

Vorarlberg

Sevilla, a Compania Maria Pagés vendégszereplése, tánc – Bregenz, Festspielhaus; febr. 29.

S. Zweig, Schachnovelle, próza – Lustenau, Reichshofsaal; márc. 5.

Scottish Chamber Orchestra vendégszereplése, koncert – Bregenz, Festspielhaus; márc. 13.

Carla Pires & Band, Fado koncert – Bludenz, Remise; márc. 12.

Admik Anna, Fejér András és Adamik Gábor, koncert – Feldkirch, Landeskonservatorium, Festsaal; márc. 12.

Ludwig Hirsch, koncert – Götzis, AmBach; márc. 2.

Az abszurdum valósága, Maurizio Cattelan, kiállítás – Bregenz, Kunsthaus; febr. 2. – márc. 24.

Schappele, Chränsle & Co, hagyományos fejdíszek – Bregenz, Landesmuseum; márc. 8. – jún. 1.

Ich Narr des Glücks, Heinrich Heine versek zenével – Buchs, Fabriggli; márc. 2.

Der Knabe und der Schmetterling, zene és mesék – Dornbirn, Spielboden; márc. 29.

Európa ajánlat

Via Crucis, húsvéti játék – Finnország, Helsinki, Helsinki Cathedral, Senate Square; márc. 22. (Info: <http://viacrucis.hsrky.as.tietotalo.fi/?deptid=3452>)

Válogatta HOMONNAY LEA

Humor életre-halálra

Veress Mária Üzenet egy úszó jéghegyről (Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2007)

A mű első mondata így hangzik: *”Két nemlét közötti rövid utunkat lassan olvadó, úszó jéghegyen tesszük meg.”* Tömör, szemléletes, ugyanakkor hideg fejű, racionális megválaszolása annak az egzisztenciális kérdésnek, hogy mi is az élet valójában. Rezignált bölcsességénél csak a bátorsága lehet nagyobb annak, aki így fogalmaz. Azt hiszem, ez a könyv legfontosabb mondata. Aláfesti a humort, az erdélyiséget, bölcs föl ismeréssé tompítja az idegenségerzett rettenetét. Fontos ezt észben tartani, mert a tárcszerű írások legfőbb jellemzője egyébként a humor, a jókedv, s a felületes olvasó könnyen mellékvágányra terelődhet általuk. Felületes olvasó – hangsúlyoznám ismét, mert Karinthy óta tudjuk, hogy vannak emberek, akik humorban nem ismernek tréfát.

Veress Mária humora ráadásul az a fajta, amit székel humornak nevezünk. Milyen is a székel humor? Édesapám harisnyás, öreg székelyt szállított egyik faluból a másikba.

- Hol tegyem le, bácsi? – kérdezte az öreget.
- Maga csak álljon meg, s én leszállok magamtól – jött a felelet.

Mi a humoros Veress Mária történeteiben? Az, hogy a székel ember, vicces kedvében, a közleményt szó szerint értelmezi. Denotatív, azaz szűk értelmezést ad a hallottaknak, nem törődik a mondatok konnotációs holdudvarával. A modern világ embere mond valamit, s egészen mást gondol helyette, míg a csavaros eszűnek nevezett székel tulajdonképpen épp hogy nem csavarja ki a szavakat, hanem ”egyesben” értelmezi. Ennyi a titok.

Nem akármilyen képet lát maga előtt, hanem önmagát is látja a képben, valami furcsa fénytörésben. Nos, a szakemberek szerint ez is része a titoknak. A humor rugójára járó agy egészen más, nagyobb távlatokban lát, mint a többi emberé. Thornton Wilder szerint, aki szélesebb látókörrel nézi a maga és a mások cselekedeteit, az mindég fonáknak is érzi őket. (A túlzó szavakba csomagolt segítőkészséget is!) Ugyanez fordítva is igaz: a világot távlatokban szemlélő ember az, akinek van humorérzéke. A humorérzék tehát nem más, mint távolságtartás. Vagy ahogyan Bergson mondaná, a humor nem más, mint a józan ész sajátos visszajára fordulása. A humoros helyzet attól humoros, hogy a dolgokat a bennük lévő képzet mintájára formáljuk, és nem a képzeletet a dolgok mintájára. A humorérzékkel megáldott ember – a távolságtartás miatt – közössége is egyben a vele történő dolgoknak, nem érzékenyül el, s nem vonja le az erkölcsi tanulságot.

A humor távolságtartás gyarlóságainkkal, gyenge-

ségeinkkel szemben is. A humorérzék nem az érzelgős emberek jellemzője. Pedig így van: a nevetés nem érzelem kérdése. Részvétből senki sem szokott nevetni. A nevetés mindég gyakorlati, értelmi és hideg.

Bergson még valamire rávilágít: amióta ember az ember, soha nem volt divat éppen csak életben maradni, elvegetálni. Az ember természetes állapota a lendület, a célirányultság, a törekvés. A teremő élet. A teremő élet pedig hihetetlen ügyességet, rátermettséget, napra készséget, örökös adaptációt kíván. Néha túl nagyok az elvárások. (Főleg egy technikailag felpörgetett világ földrajzilag és kulturálisan is idegen tájain). Könnyű elmulasztani a fönt említett adaptációt s az ember ezáltal kirívóvá, természetellenessé válik, a büntetés pedig nem marad el. E vétek társadalmi megintése a nevetés.

Targikomikus a fiával ismerkedő édesanya, a svéd nyelvet birtokba venni kívánó magyar asszony szimul-tán története.

”Ha az ember valamilyen idegen nyelvet kezd tanulni, számíthat arra, hogy kezdetben nagyon bárgyú kérdéseket tesznek fel neki, s úgy viselkednek vele, mint valami szellemi fogyatékkal. Csakhamar eljön az idő, amikor az ember maga teszi fel a bárgyú kérdéseket és úgy viselkedik, mint egy idióta.” Két éve már Svédországban lakó kisfiától kapja az első svéd nyelveket: *”- Hogy is hívják svédül a farkast? Mire ő nagy szemekkel rám néz, és értetlenül felel: m – Mondtam már, hogy várj! – De hiszen eleget vártam, mondhatnád végre! Svédül beszélő honfitársaim már mosolyognak az eseten, mert ők tudják, amit én akkor még csak nem is sejtettem: svédül a farkas neve varg. Kiejtve pedig így hangzik: várj!”*

Kedvenceim egyike a *Tejben, vajban fűösztve*. Azonosulni tudok a hősnővel, akit életében először kényeztetnek szépségszalonban. A lazító buborékfürdőben ülve: *”minden erőmmel megkapaszkodtam, hogy el ne sodorjon a nagy áramlás”.*

Van-e komolyabb fogyatékoság a modern korban, mint nem ismerni a futball világát? Erről (is) szól a *Rúgi egy góll!* című novella. A *svéd kapu mögötti lelátón ültem, s onnan nézve egészen furcsa optikai csalódásokban volt részem. Úgy tűnt, mintha a pálya mérete egyformán lenne széltiben-hosszában. Sőt, úgy érződött, mintha a játékosok is gyorsabban futnának keresztül, mint kasul.”*

James Bond világában a mi hősnőnk anti-James Bond, amint az a *Sarkkörön innen, üveghegyen túl* c. novellájának bizonyos részleteiből kiderül. *”Már ágyba akartam bújni, mikor észrevettem, hogy az erkély lámpája villog. Ebben a nagypislákolásban nehezen tudtam volna elaludni, ezért kiléptem az erkélyre, hogy eloltsam a villanyt, de nem találtam meg a kap-*

csolóját. A szobámban folytattam a keresgélést, s ezúttal szerencsém is volt, mert közvetlenül az erkélyajtó mellett rábukkantam egy egészen apró kis gombra. Ösztönösen megnyomtam, de akkor váratlan dolog történt. A gomb hirtelen világítani kezdett, s odakintről valami egészen furcsa hang hallatszott. Hű a mindenit, rémültem meg, még a végén kiderül, hogy zárlatos volt a kapcsoló, s leég az egész kutatóállomás. Segítségért kiáltva menekültem ki a szobámból, egyenesen Henrikhez, aki nyomban kiugrott az ágyból, s futtában még egy tűzoltópalcot is kerített valahonnan. Tjedelmem alapján azt hihette, hogy már lángol az épület. A szobámban nem volt se füst se láng, de az apró gomb halványan derengett. Amikor közelebb mentünk hozzá, szinte leesett az állunk a döbbenettől: az ablakon át láttuk, amint a pici tóból nagy sustorgással és csobogással egy reflektorokkal kivilágított barokk szökőkút-kötemény ugrott a magasba. Henrik azonnal feltárcsázta a gondnokot, aki roppant megörült, hogy megkerült a szökőkút indítógombja. Már évek óta kereste, de ezek szerint rossz helyen.”

A hideg, pengeéles bonckészhez hasonló humor sok novellában valódi bonckésznek adja át helyét. A szerző természetvédő biológus, alkalmi kórboncnok. Közönséges ember nemhogy leírni, elképzelni sem tudna olyan naturalisztikus jeleneteket, amelyek az ő világának természetes tartozékai. Ahogy humora boncolja a mindennapi élet történéseit, úgy vág szikéje a kiterített test húsába. Mindazonáltal ez senki emberfiának sem természetes léthelyzet.

A *Tájkép tetemmel* szereplői többek között döglött foka, világűrű kórboncnok, a törekény magyar biológusnő s cicaként összegömbölyödve alvó kisbaba. A humor ismét ott van mentőővével, s a székel észjárás mosollyá szelidíti az abszurd, riasztó életképet:

”- Felnyitom a testet. Nagyon bűdös lesz – szabadkozott, mintha ő lenne az oka mindennek, majd hozzátette: – A hölgyek nemigen szeretik a hullaszagot.”

KOVÁSZNAI ENIKÓ

Szavalóverseny Bécsben

Verőfény címmel *Áprily Lajos* emlékének szentelte 2007. évi szavalóversenyét az **Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége** által vezetett és fenntartott „**Bécsi Magyar Iskola**”, amelyen ausztriai magyar tanulók versenyeztek. A novemberben Bécsben lezajlott vetélkedő iránt nagy volt az érdeklődés, a központi szövetség előadótérmet zsűfólisig megtöltötték a versenyzők és az érdeklődő hozzátartozók. A *Karvansky Mónika, Toma Katalin* és *Böröndi Lajos* alkotta zsűri több, mint félszáz versenyzőt hallgatott meg. Nem volt könnyű dolga a zsűrinek, hisz a szabadon választott vers mellett kötelező verset is meg kellett hallgatnia, s a versválasztáson és előadásmódon túl a fellépést, a művel való azonosulást is értékelnie kellett.

Érezni lehetett a családi motivációt is, ott, ahol a szülők, nagyszülők fontosnak tartották a kötődést, segítették a gyermeket a felkészítésben.

A legkisebbek, az óvodások is „összemérték” erejüket. Közülük első helyezést ért el *Ságt Dávid*, második lett *Koleszár Gergő*, harmadik *Öllinger Péter. Ságt Alexát* a zsűri különdíjban részesítette.

A Betűvetők kategóriájában *Grasser Carolinna* ért el első helyezést. Második *Rácz Olivér*, harmadik *Grasser Nathalie* és *Pauls Georg* lett. A kilenc-tíz évesek kategóriájában (Érdeklődők) közel húszan versenyeztek. Itt *Nagy Domonkos* lett az első, *Pauls Izabella* és *Tök Tamás* második helyezést ért el. A két harmadik díj birtokosa *Grubbauer Evelyn* és *Schrott Sára* lett. A kötelező verset *Beranek Katalin* mondta legszebben, ezért őt a zsűri különdíjjal jutalmazta. Ugyancsak különdíjat kapott *Janal Lucás*, aki a magyar nyelvet idegen nyelvként tanulja.

A Felfedezők kategóriájának első helyezettje *Mosó Anita* lett, itt második helyezést *Bodnár Fanni* ért el. A két harmadik díj birtokosa *Levonyák Liza-Marta* és *Schützenhofer Rebecca* lett. *Oláh Dávid* negyedik helyezést ért el.

A 12–14 évesek kategóriáját *Gál András* nyerte meg, második helyezést *Tánczos Noémi* ért el. Itt is két harmadik díjat osztott ki a zsűri, *Oláh Sára* és *Freischinger Alexandra* lett bronzérmes.

Legkevesebben a 14 év fölöttiek kategóriájában versenyeztek, úgy látszik, a felnőtt kor küszöbén már kevesebb a motiváció. Ebben a kategóriában *Lengyel Boglár* lett az első, második helyezést *Pék Zsófi* ért el, míg *Perei Elvira* harmadik lett.

A versenyről azonban senki nem ment haza csatlódottan, értékes könyvvel jutalmazták a szervezők azokat is, akik nem értek el helyezést.

BÖRÖNDI LAJOS

ÚJ KÖNYVEK

CSEH Károly: Gesztenyék ideje. Ötvenöt vers – az ötvenötödikre, borító rajzok Korcsó László. (h.n.) 2007, 86 old.

FELDNER Josef / STURM Marjan: Kärnten neu denken Zwei Kontrahenten im Dialog [Újra gondolni Karintiát. Párbeszédben két ellenfél]. Drava Verlag / Verlag Johannes Heyn, Klagenfurt 2007, 255 old.;

KOVÁCS István: A lengyel légio lexikona, 1848-1849. Az 1848-1849. évi magyar forradalom és szabadságharc lengyel résztvevőinek életrajzai. Historia, MTA Történettudományi Intézete, Budapest 2007, 612 old.;

JOTISCHKY László és SÁRKÖZI Mátyás (szerk.): OKTÓBERI TÜKÖR. A Magyarok Angliai Országos Szövetsége évkönyve. MAOSZ kiadása, Budapest (2007) 218 old.;

SOPRONI FÜZETEK 2007 – Művészeti antológia –, szerk. Sarkady Sándor. Sopron (2007), 373 old.;

SZABÓ A. Ferenc (szerk.): Tanulmányok és emlékművek az 56-os forradalomról. Zrínyi Miklós Hadtudományi Alapítvány, Budapest 2007, 268 old.;

VARGA Gabriella: itthon és otthon. Vencser László 60 éve, beszélgetés. Státus Könyvkiadó, Csíkszereda 2007, 203 old.;

VISZOCKIJ Vlagyimir: A végzet dalai, fordította Cseh Károly, Dudás Sándor, Erdélyi Z. János, Katona Kálmán, Kerék Imre, Marosi Lajos, Viczai Péter és mások. U-M-K Budapest 2008, 147 old.

Pályázati felhívás

kizárólag az EU országaiban élő magyar származású külföldi állampolgárságú személyek számára magyarországi felsőfokú tanulmányokra, előkészítő képzésre a 2008/2009-es tanévre.

A pályázati kiírás és a jelentkezési lapok letölthetők a www.okm.gov.hu, www.bbi.hu honlapokról.

BÉCSI NAPLÓ

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.
Web: www.fkkk.tvn.hu/beansnaplo

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49
E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 21/18.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (München), Gömöri György (London), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dezső (Bécs), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Sulyok Vince (Oslo), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Kántás János, Radics Éva, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 9 Euro, Magyarországon 1200,- Ft, Németországban és a többi EU-államokban 13,60 Euro, vagy annak megfelelő összeg: Svájcban 22,- Sfr. Amerikában, Kanadában, Dél-Amerikában és Ausztráliában (légipostával) 22,- US dollár (25,- Euro).

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Szakács Ervin, 1041 Capri Isles Bul. #228, Venice, FL 34292. Tel.: 941 483 4465

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirezoltan@hotmail.com
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librottrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyó-

szám: KHB Rt. 10402166-21638181-000000000.

Svájcban: B. Szabo Péter, Magyarház Alapítvány / Ungarnhaus Stiftung Buchmattweg 4, CH-8057 Zürich Bankszámla: UBS AG, 8098 Zürich Konto Nr. 100 100 01F EBAN: CH06 0023 0230 1001 0001F

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. Posttagiro Nr.: 756987-4.

Nével vagy betűjellel megjelent cikkekről szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H. A-1140 Wien, Sturzgasse 1a

MEGHALT A TÜKÖR, ÉLJEN A TÜKÖR!

2006 decemberében, tizennégy évi fennállás után megszűnt a szigetországi magyarok kedvelt negyedéves lapja, az *Angliai Magyar Tükör*. Pátkai Róbert főszerkesztő a búcsú cikkében szomorúan jegyezte meg: ”Nem tudom, fogunk-e hiányozni az olvasóknak, de ők mindenesetre hiányozni fognak nekünk.” Az újság részben azért szűnt meg, mert fogyatkozik az angliai magyar emigráció (bár sokan jönnek Magyarországról Angliába dolgozni), másrészt azért, mert a munkatársai már mind hetven éven felül voltak, kicsit elfáradtak.

A szerkesztők közvélemény-felmérést kezdtek, annak a megállapítására, hogy kedvező fogadtatásban részesülne-e a negyedéves kiadvány pótlására, egy kétszáz oldalas évkönyv, az 1956-os forradalom emlékéit ápolva, *Októberi Tükör* címmel. A felmérésből kiderült, hogy az olvasók örömmel látnának egy hasonló szelvényben, mitöbb, hasonló szerkezeti elemek alapján összeállított évkönyvet.

Annyi bizonyos, hogy az évkönyv megírása, szerkesztése szinte ugyanakkora munkának bizonyult, mint a negyedéves *Magyar Tükör*-é volt.

Ha végigfutjuk a csinos fedőlappal megjelentetett, kemény kötésű *Októberi Tükör* tartalomjegyzékét (a fedőlap az Angliában élő kiváló belyegtervező, Vásárhelyi Gyula munkája), azt látjuk, hogy az első évkönyv összeállítását nagyban segítette két tényező. 2006-ban, az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulóján, több magvas visszatekintés hangzott el, s ezeket érdemes volt felhasználni. Így került a kötetbe két közhelekedő mentes és történelmi adalékokban gazdag ünnepi beszéd. Az egyiket annak idején az a Huszár László tartotta, akinek nagy szerepe lett volna az évkönyv szerkesztésében, de közben hirtelen meghalt. A másikat Pozsgay Imre mondta el a Magyarok Angliai Országos Szövetsége legutóbbi ötvenhatos emlékestjén, szövegéből kiderül, miként hozott a forradalom eszméisége változást még egy csoportnyi hívó kommunista gondolkodásában is.

A másik esemény, ami bő anyagot szolgáltatott, a BBC Magyar Országjáró megszűnése volt. A két szerkesztő közül az egyik, Jotischky László, hajdan vezette a BBC rádió magyar részlegét, a másik, Sárközi Mátyás pedig több mint negyven évig dolgozott ott. Tehát emlékeik leírása sok oldalt megtölthetett.

Mi kerülhet az idei *Októberi Tükör* hasábjaira a kerek évforduló híján? A kérdésre az a válasz, hogy a negyedéves előd rovatait ismét tovább lehet vinni, és több felkért szerzőre lesz szükség. Az első kiadványnak nagy értéke Bod Péter Ákos tanulmánya a magyar gazdaság állapotáról és kilátásairól vagy Kanócz István emlékezése a régi Eötvös Collégiumra, egy új könyv kapcsán.

Jotischky László végre szabad teret engedhet írói vénájának és a tavalyihoz hasonló terjedelmű novellát közölhet, Pál Miklós ismét végiglátogatja és értékeli majd London pazar kínálatú művészeti kiállításait, Sárközi nyelvészkedhet és átenged közlésre a megjelenés előtt álló könyveiből, Pátkai Róbert elmélkedik valamely olvasmánya vagy valamiféle aktualitás felett. Kérdés, Neményi Ninon folytatja-e rendkívül érdekes londoni sétáinak a leírását, vagy más témát talál? S újból készülhetnek interjúk, valamint a hagyománynak megfelelően, portrék angliai magyarokról. A könyvszemle-rovat ismét kikerekedhet (Gömöri György összegezheti váleményét) és Ambrus Győzőtől a szerkesztők ismét remélnek néhány remekbe sikerült grafikát.

E felsorolásból kiviláglik, mennyire sokszínű és olvasmányos volt már az első *Októberi Tükör* is. Akad néhány szerkesztési hiányosság, a tipográfiáján szintén érdemes gondolkodni, lehetne-e változatosabb. De olyannyira tartalmas, hogy hónapokra szolgáltat színvonalas olvasnivalót.

(*Megrendeléséről e-mail útján nyújt felvilágosítást laszlo@joti.fsnet.co.uk*)

SÁRKÖZI MÁTYÁS